N:R 42 (1085) TORSDAGEN DEN 17 OKTOBER 1907 20:DE ÅRG.

ILLUSTRERAD TIDNING FÖR KVINNAN OCH HEMMET

IDUN

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

ALFRED B. NILSON FOTO. FOTO FÖR IDUN AF A. BLOMBERG. A. BLOMBERG FOTO.

Iduns dramatiska pristäfling. Fyra prisbelönade verk, däraf två af samma författarinna.

»En själfull psykologisk kvinnostudie.»
»En bild af aktuellt politiskt lif.»
»Ett socialt konfliktstycke.»
»Ett verksamt historiskt skådespel.»

SOM VÅRA LÄSARE torde erinra sig, utlyste Idun i mars år 1906 två stora pristäflingar, den ena för dramatiska författare, den andra för librettoförfattare och operakomponister, med pris om respektive **4,000** och **6,000** kronor.

Resultatet af den första täflingen, som rönt en öfverraskande liflig tillslutning, i det ej mindre än 51 manuskript hade inkommit till redaktionen vid täflingstidens utgång den 1 juni 1907, föreligger nu efter ett af hrr prisdomare, skriftställaren Georg Nordensvan och fil. dr Sven Söderman i samråd med redaktionen fullföljdt granskningsarbete, som utmynnat i följande täflingsprotokoll.

*

Af de 51 täflingsskrifter, undertecknade haft att genomläsa, har större delen befunnits under litterärt mått. Äfven mot de flesta dramerna i den mindre gruppen ha så grava anmärkningar måst framställas, att de icke kunnat medräknas i en täflan med större litterära anspråk. Dock erkännes villigt, att bland dessa finnes åtskilligt af relativt värde: redbara historiska skådespel med acceptabla tidsbilder och poetiska detaljer, fantasistycken med partiell glans i stil och framställning, folkskådespel och allmogeskildringar med sanningsprägel, moderna samhällsdramer med dramatisk energi i vissa scener, enstaka intresseväckande personteckningar o. s. v. Men förtjänsterna äro isolerade, bilda ingenstädes ett konstnärligt sammanhang, och ofullgångenheten i den dramatiska gestaltningsförmågan faller mest i ögonen.

Endast fyra dramer ha vi funnit äga så betydande poetiska och konstnärliga egenskaper, att de på allvar kunna komma i fråga vid en mer fordringsfull täflan. Det är skådespelen "Sfinxen" och "Segerpalmen", sorgespelet "Förnyelse" och det historiska tablåstycket "Karl XI". Af dessa är det första en själfull psykologisk kvinnostudie, som vid läsningen alltid kommer att ha sitt värde, men på grund af själfva byggnadens disposition är sceniskt ömtåligt och kräfver en första rangens skådespelerska för att på en teater kunna göra sig gällande. "Segerpalmen", som söker ge en bild af aktuellt politiskt lif i Sverige, är det mest spelbara af dramerna, intressant i sin individuella bestämdhet och åskådligt i framställningen — skada endast att intryck från ett berömdt norskt skådespel äro påtagliga och att en viktig punkt i stycket ej fullt tillfredsställer i nuvarande skick. Äfven "Förnyelse", ett socialt konfliktstycke med våldsamma dramatiska effekter, torde kunna motse en framtid på scenen. Det är sannolikt ett verk af en mycket ung författare och visar ännu mest möjligheter, men dessa äro så löftesrika, att de förtjäna uppmuntran. Af de insända historiska skådespelen är "Karl XI" det mest genomtänkta. Det är logiskt planlagdt och

dess eljes väl godtyckligt sammanfogade taflor belysa plausibelt konungens person, vilja och verksamhet samt tillståndet i riket. Däremot saknar skildringen som drama en verkligt organisk form.

Af dessa summariska omdömen framgår, att vi icke funnit någon af de särskildt framhållna prisskrifterna fullt färdig som konstverk och att icke heller någon af dem röjer en så lysande begåfning, att vi tvingats bortse från formella brister. Vi ha därför icke ansett oss kunna föreslå något af de insända skådespelen till erhållande af det utfästa priset å 4,000 kronor. Däremot hemställa vi till "Iduns" redaktörer, att de af summan måtte afskilja ***fyra*** *mindre pris att jämnt fördelas mellan författarna till "Sfinxen", "Segerpalmen", "Förnyelse" och "Karl XI".*

Stockholm den 10 oktober 1907.

Georg Nordensvan. Sven Söderman.

*

Under hänvisning till hrr prisdomares hemställan här ofvan och i betraktande af de fyra styckenas med hvarandra jämngoda dramatiska och litterära förtjänster har redaktionen funnit rättvist vara att utmärka desamma med hvar sitt pris å *niohundra (900)* kronor, hvarvid de återstående 400 kronorna, enligt täflingsprogrammets bestämmelser, komma att tillfalla Iduns Kvinnoakademis stipendiefond.

Vid namnsedlarnes brytande befanns det, egendomligt nog, att fyraaktsskådespelet "*Segerpalmen*" och treaktsskådespelet "*Sfinxen*" voro författade af en och samma person, nämligen

Fröken Hilma Söderberg, Norrköping,

som alltså erhåller två pris om sammanlagdt *1,800 kronor.*

Det sociala dramat "*Förnyelse*" har till författare

Fil. kand. Olof Palme, Stockholm,

och det historiska skådespelet "*Karl XI*" är skrifvet af

Folkskolläraren Nils Krok, Hälsingborg,

hvilka båda sistnämnda täflande följaktligen erhålla *900 kronor* hvardera i pris.

Som det torde intressera vår läsekrets att mottaga några personalia om de tre dramaturgerna, af hvilka vår unga dramatik tvifvelsutan har att vänta vackra insatser, meddela vi här några korta biografiska randteckningar till deras å första sidan återgifna porträtt.

*

Inom den socialt intresserade kvinnovärlden hade fröken *Hilma Söderberg*, ordförande i rösträttsföreningen i Norrköping, gjort sig ett namn, innan någon kände henne som författarinna. Ty trots det att hon egentligen alltid varit det, d. v. s. haft författarinstinkten i blodet och skrifvit dikter, romaner, skådespel, "för att mjuka upp handleden", hade något resultat af detta tysta och outtröttliga, mången gång smärtfulla arbete icke nått allmänheten, innan hon för något år sedan eröfrade 1:sta pris vid en romanpristäflan i en veckotidning i landsorten och i dess spalter under en pseudonym offentliggjorde den roman, "Höga Visan", som inom kort väntas utkomma i bokform. Lefvande intresserad för all litteratur och icke minst för den dramatiska, har hon skrifvit skådespel och åter skådespel, hvilka hon stundom, men alltid utan framgång, sökt beveka hrr teaterdirektörer att läsa. Detta förarbete har dock gjort sin tjänst vid författandet af de två prisbelönade dramerna, i hvilka den tekniska säkerheten är förvånande. De ha, särskildt "Segerpalmen", en stockholmskolorit, som skulle förleda till det antagandet, att författarinnan är stockholmska. Det är emellertid icke hufvudstaden, utan det öfver hela Sverige bekanta Sundborn i Dalarne, som är hennes födelseort, och hon är för närvarande bosatt i Norrköping, där hon delar sin tid mellan sina sociala och litterära intressen. För närvarande har den unga författarinnan en större roman under arbete, och för en person med hennes talang, energibräddade arbetshåg och vilja att lyckas i förening öppnar framtiden vackra perspektiv.

*

I fil. kand. *Olof Palme*, författare till det sociala dramat "Förnyelse", möter oss ett inom litteraturen alldeles nytt namn. Författaren, ättling i rakt nedstigande led af F. M. Franzén, är en helt ung man på ett par och tjugu år, hvars humanistiska studier vid universitetet i Uppsala icke lämnat honom mycken tid till att syssla med skönlitterärt arbete, trots det stora intresse han sedan barndomen hyst därför. Med undantag af ett antal korrespondenser till finska och svenska tidningar har han därför hittills icke publicerat något. För närvarande befinner han sig i Paris för förberedande studier till filosofie licentiatexamen, och är det hans mening att efter afslutade studier ägna sig åt folkhögskolelärarens kall, såsom det, som lättast bringar i kontakt med folket. Till det lefvande sociala intresse, som fört den talangfulle unge studenten till detta beslut, och som äfven färgar hans drama, torde impulsen ha gifvits honom i det hem, där han vuxit upp. Han är nämligen son till den bekante försäkringsdirektören och riksdagsmannen Sven Palme och hans hustru, född v. Born.

*

Folkskolläraren *Nils Krok* från Hälsingborg, som bland pristagarna representerar den historiska skådespelsdiktningen, är i motsats till de andra icke debutant såsom författare för scenen. Sedan premiären på hans folkskådespel "Ingeborg Holm" för ungefär ett år sedan har han utom det nu i Idun prisbelönade fullbordat ännu ett dramatiskt arbete, lustspelet "Damer och herrar stadsfullmäktige", hvilket i dagarna för första gången med framgång uppförts i Uppsala.

Vi hänvisa för vidare uppgifter till Idun n:r 45 för 1906, där en biografisk artikel om hr Krok var införd.

*

Hvad beträffar publiceringen af de prisbelönta alstren, torde ett par af styckena — de som ur läsesynpunkt äro intressantast — komma att inflyta i Iduns spalter under loppet af nästa år.

Ej prisbelönta manuskript äga vederbörande författare att mot uppgifvande af arbetenas titel och motto låta afhämta före utgången af år 1907.

Stockholm i oktober 1907.

Red. af Idun.

FREDRIK VETTERLUND:

FLYTTNING.

OKTOBERS gula svårmodssol — igen
du ligger kyligt snedt mot fönstrets ruta
emellan björk, som gulnat, äfven den,
därutanföre. Nu skall sommarn sluta.

Igenom Sörmlands hagar går ett sus:
nu kommer skugga, kommer natt, som fryser...
men denna stund af flykiigt, smärtsamt ljus,
en gyllne stund, i bjärt förklaring lyser.

Med minnets blick den skådar på mitt bord,
som glänser upp; — på mina böckers hylla,
där lefvande och gångna andars ord
med mäktig tystnad kammarns tystnad fylla.

Så blir det här jag nu, i detta rum,
skall bära dem i själen alla, alla,
då Thules vinterskymning smyger stum
att kring den undangömda bygden falla.

Här — långt från trakt, där först jag kände dem
och lärde mig att dyrka och förstå dem —
jag än i detta ensligt fjärran hem,
och mera ensam själf, vill lyssna på dem.

Här skall jag åter känna hvarje röst,
hvar skiftning, kärt personlig, utan like.
Men ett är gifvet: stråla, fagra höst,
att hvarje genius är sin trånads rike!

Fall på min hylla, gula sken! Jag vet:
en flyktig hälsning från mitt fordom bär du.
Du är oktober, du är ensamhet,
— och minnets smärta i förklaring är du!

Victoria kängan
"Damernas Favorit"
tilltalar den reflekterande Dampubliken som söker **elegans** och **hållbarhet** till moderata priser.
VICTORIA-SKODON
försäljes i finare skoaffärer öfverallt och till moderata priser, och tillverkas af LUDVIG TRAUGOTT, Stockholm.

Iduns Modellkatalog
n:r 4 för hösten nu utkommen.
Pris 60 öre. Erhålles genom hvarje bokhandel och tidningsförsäljare, Portofritt från *IDUNS MÖNSTERAFDELNING, Stockholm.* om 60 öre insändes i postanvisning eller sparmärken.

FRÖKEN ANNA ANDERSSON. A. BLOMBERG FOTO.

Lychouska skolan.

I HÖRNET af Mariagatan och Ragvaldsgatan står ett gammalt grått stenhus från 1700-talet. Med sina gamla väggar och sina små fönster, prydda med blommande växter, talar det om det Stockholm, som går. Inom dessa väggar har den s. k. Lychouska skolan under ett 20-tal år haft sin verksamhet. Det är med anledning af denna skolas nyligen firade 50-årsjubileum, som Idun vill visa sina ärade läsare bilden af dess föreståndarinna, fröken Anna Andersson.

Lychouska skolan har sitt namn efter sin stiftarinna, fru Sophie Lychou, som år 1857 vid Götgatan 33 (dåvarande 31) började med endast 3 elever. Från detta ringa antal har skolan sedan växt mer och mer och omfattar nu ej mindre än omkring 200 elever. Från Götgatan 33 flyttade den till Schönborgska huset n:r 16 vid samma gata, därifrån till Vertmüllerska huset vid S:t Paulsgatan 21, sedan till Adolf Fredrikstorg och till Hornsgatan 34, innan den ändtligen, 1887, hamnade vid Mariagatan 18, där den nu har sin plats. Fru Lychou, som ej länge var skolans enda lärarinna, skaffade sig medhjälpare i samma mån som elevantalet ökades. Själf kvarstod hon som föreståndarinna till sin död 1878, då hon efterträddes af fröken Anna Andersson, som då redan i 18 år varit lärarinna i samma skola.

FRU SOPHIE LYCHOU.

Anna Andersson är född 1837 i Jönköping. Tidigt visade hon håg för studier. När hon genomgått skolan i Jönköping, gaf hon några år privatlektioner där, kom sedan till Stockholm, där hon blef elev vid Södra seminariet. När hon genomgått denna kurs, blef hon år 1861 lärarinna vid Lychouska skolan, där hon, som sagdt, sedan 1878 innehaft föreståndarinneplatsen.

Fröken A. kan se tillbaka på en i sanning välsignelsebringande verksamhet. Skolan har under hennes ledning varit mera som ett hem än som en skola. Hon har alltid haft en moderlig vård om barnen. Hon förstår dem, och de förstå henne och älska henne tillbaka. Flere bevis på de ungas genkärlek har hon också under årens lopp fått röna, äfven långt efter sedan de lämnat skolan och blifvit fullväxta män och kvinnor. Trots sina 70 år kvarstår hon på sin ansvarsfulla post och ägnar sig åt sin skola med outtröttlig energi och aldrig svikande intresse. De, som haft lyckan att göra fröken A:s närmare bekantskap, känna sig alla så sällsamt dragna till henne genom hennes vänliga och tillmötesgående sätt och framför allt genom hennes rika, varma hjärta.

G. Ö.

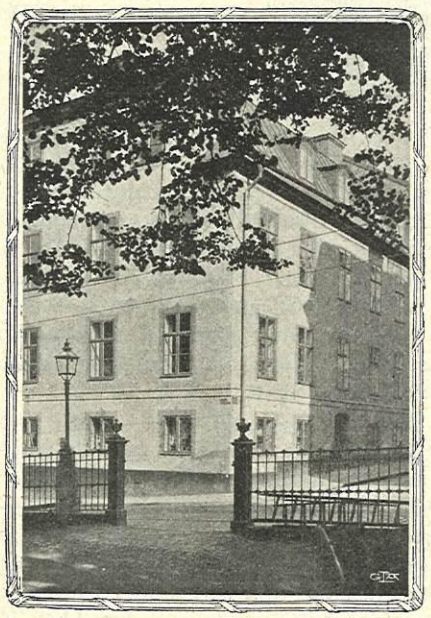

LYCHOUSKA SKOLAN.

KÖP
Svart Siden.
Begär profver franko af våra garanteradt solida sidentyger från 90 öre till kr. 13 pr mtr.
Specialité: Sista nyheter af brud-, sällskaps- och promenadtoiletter, äfven i kulört och hvitt.
Sändes *tull- och portofritt* direkt till privata.
Schweizer & Co, Luzern S 6, (Schweiz).
Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

"Kvinnorösträttens konsekvenslinjer".

REDAKTÖR A. HALLGREN i Stockholm har i dagarna utgifvit en broschyr i den kvinnliga rösträttsfrågan, däri han ställer under debatt, huruvida kvinnorösträttsrörelsens yttersta konsekvenser verkligen leda till mänskligheten lyckliggörande och förbättring, hvad som dock måste betraktas som rörelsens slutmål. Då vi ansågo, att broschyren var värd och kräfde ett sakligt bemötande, vände vi oss till sekreteraren i landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt, fröken Signe Bergman, i den tanke att från rörelsens centrum den tyngst vägande gensagan borde kunna utgå. Vi införa härmed fröken Bergmans uppsats, i det vi dock samtidigt betona såsom vår mening att kärnpunkten i hr Hallgrens broschyr fortfarande står oemotsagd, och att vi ännu vänta på den penna, som skall möta och bekämpa motståndaren på hans egen mark. Därjämte anse vi, att svaromålets något fientligt öfverlägsna ton icke fullt berättigas af hr Hallgrens broschyr, som är genomgående värdig och ridderlig i tonen.

DEN SEDAN månader tillbaka förebådade broschyren *mot* kvinnorösträtten — ett varningens ord i elfte timmen — är nu ändtligen utkommen. Tiden för reformens genomförande tyckes således mogen, och den ifver, med hvilken en del af pressen i allt vidare kretsar sökt såsom nya sprida de allra äldsta af de skäl, som alltid anföras mot reformer till kvinnornas förmån, påminner om den drunknande och halmstrået. Men broschyren är värd att noggrant uppmärksammas för det material, den lämnar till ett studium af det evigt manligas sätt att betrakta det, som rör kvinnorna.

Det är betecknande för frågans nuvarande läge och allra närmaste utvecklingsmöjligheter, att "den ståndaktige tennsoldaten" skulle komma att rekryteras ur det liberala partiets led. Det blir icke broschyrförfattaren, som blir affällingen. Men när denne till förmån för fortsatt uppskofspolitik tillropar kvinnorösträttens anhängare sådana skäl som, att man ännu icke tillräckligt sett på innebörden och konsekvenserna af det steg, man står i begrepp att taga, vänder han sig till orätt forum. Kvinnorösträttens anhängare äro de enda, som insett den allmänna rösträttens innebörd och konsekvenser. Men kvinnorna kunna med skäl fråga den allmänna rösträttens förkämpar: Hvad har ni gjort för att bereda oss för de värf, som vänta oss, då vi hunnit dit konsekvenserna af edra sträfvanden fört oss? Att kvinnorna hittills, såsom broschyrförfattaren förebrår dem, icke i större antal deltagit i männens politiska möten beror helt enkelt därpå, att kvinnorna, såsom icke röstberättigade, varit utestängda från de politiska valmansföreningarna. Det är t. ex. först på allra sista tiden som man från Sundsvall framkommit med förslag om kvinnors medlemskap i Frisinnade landsföreningen. Icke röstberättigade kvinnors aktiva deltagande i det politiska lifvet har för öfrigt med färska exem-

Prenumerera oförtöfvadt på **BARNGARDEROBEN** alla mödrars ovärderliga skatt och hjälpreda.

pel från England visat sig vara ett mycket litet verksamt medel för ernående af fulla medborgerliga rättigheter. Där heter det: "kvinnorna ha ju redan så stort inflytande på politiken utan rösträtt — hvad skola de då med rösträtt att göra?" Alldeles som i Norge enligt broschyrförfattaren. Om debatten, som föregick det minnesvärda stortingsbeslutet af den 14 juni 1907, säger han nämligen: "Det hela syntes vittna om det inflytande, som Norges kvinnor ha i stortinget äfven utan rösträtt." Till detta fogas en éloge öfver den bekante motståndarens till reformen, herr Malms inlägg vid detta tillfälle, hvilket, enligt norska kvinnors samstämmiga uppfattning, var kanske det, som mer än något annat bidrog att föra frågan i land. Motståndet föll på dess egen orimlighet. Herr Malms från så oväntadt håll vunna lagrar ha tydligen icke lämnat hans svenske meningsfrände någon ro.

Med stöd af det här anförda torde få framställas den frågan, om det som gäller för kvinnorna på det politiska området icke äfven kunde tillämpas på det kyrkliga? Eller äga icke kvinnorna redan tillräckligt stort inflytande på det kyrkliga äfven utan den plats på kyrkomötet, som författaren så frestande bjuder dem? Och är det icke just detta inflytande — inbilladt eller verkligt — för hvilket särskildt de framstegsvänliga sagt sig hysa farhågor, och som i deras ögon utgjort ett af de största hindren för dem att definitivt uppsätta kvinnans politiska rösträtt på sitt program? Satsen, att man "till stöd för kvinnans allmänintresse och betingelser att deltaga i samhällslifvet påpekat, att kvinnorna utgöra en afgjord majoritet bland våra kyrkobesökare", torde bäst kunna öfversättas så, att man just i denna omständighet ur liberal synpunkt sett en fara för kulturutvecklingen, under det man ur konservativ synpunkt lämnat saken utan afseende och där i stället med oro betraktat, hur kring de organiserade arbeterskornas röda standar lederna alltmera tätnat. Skulle icke kvinnors valbarhet till kyrkomötet mer än något annat bidraga att stärka det reaktionära inflytande från kvinnohåll, som just de frisinnade frukta? Borde icke kvinnans andliga frigörelse såsom en konsekvens af den politiska ligga de frisinnade mera om hjärtat?

De kungliga fullmakter, som enligt senaste riksdags beslut skola för akademiskt bildade kvinnor öppna nya vägar, tyckas ännu icke leda in på det kyrkliga området. Riksdagen tyckes således icke dela broschyrförfattarens åsikt i detta afseende. Den kanske befarar, att kvinnorna i alltför stor utsträckning skulle ägna sig åt det kyrkliga, åt den "offentliga religionsvården" och "predikarekallet", som författaren så försåtligt förordar, och att alltför mycket tid skulle tagas från hem och man och barn, den kanske rent af proklamerar den satsen att "församlingsvården är stor, men barnavården är större". Det är ett betecknande manligt känslodrag att vilja uteslutande hänvisa kvinnan till det religiösa området, äfven sedan han själf emanciperat sig därifrån, och ännu i kvinnan vilja dyrka Guds moder, äfven sedan han förlorat tron på guden själf.

"Den dag det verkligen och med full sanning kan sägas, att kvinnan fordrar sin halfva andel i mannens samhälleliga medborgarerätt, skall den icke kunna förvägras henne, förutsatt att hon är medveten om denna rätts förpliktelser och konsekvenser samt beredd att påtaga sig dem," heter det och litet längre fram: "den gryende kvinnorörelsen pekar ju redan på skaror af öfver hundra tusen." Med skaror af öfver hundra tusen menas antagligen det antal svenska kvinnor, ett och ett halft hundratusental, som förlidet år med sina namn beseglade det på masspetitionen uttryckta kravet på medborgarrätt. Sedan dess har rörelsen skjutit en ännu hastigare och kraftigare växt, än någon af de mest förhoppningsfulla ens vågat drömma om. Den har nu ett djup och en omfattning, som tydligen börja väcka oro, och det är i medvetande om det omöjliga i att söka hejda dess vidare framfart, som detta varningens rop höjes: kvinnorna veta icke hvad de göra. Men kvinnorna *veta* hvad de göra och hafva *icke* heller skytt att draga valbarheten såsom en konsekvens af rösträtten, om också tidpunkten för framställningen af frågan i dess helhet af taktiska skäl framflyttats. Kvinnorna äro sålunda i detta afseende ense med sin politiske vedersakare, och detta så mycket mera som de långt före honom insett, att för att "denna (kvinnornas) orepresenterade uppfattning och synpunkt skall komma till sin rätt, kräfves att den i riksförsamlingen uppbäres och frambäres af kvinnorna själfva." Att i detta sammanhang behöfva påpeka inkonsekvensen af att kvinnor skulle vara nöjda med att män, som de icke ens själfva fått utse, skulle representera de kvinnopolitiska önskningsmålen, är kanske obehöfligt. Likaså torde det vara obehöfligt att konstatera, att kvinnorna aldrig skulle göra sig skyldiga till en inkonsekvens, sådan som uttryckes i följande ur broschyren citerade rader: "Säkert är att det finns plats nog för våra många duktiga kvinnor, hvilka hafva framträdt i det offentliga, därför att de haft kraft därtill och haft medvetna mål att verka för. De ha i allmänhet fyllt sin uppgift väl, många på ett sätt, som står öfver allt beröm, *men hvarför vilja de icke stanna vid detta* . . ." eller i följande passus: "Om det också finnes mycket sundt och naturligt i kvinnoemancipationen, icke skall den nödvändigt kräfva just att kvinnan tillägnar sig äfven det *politiska* arbetsfältet."

Herr Hallgrens broschyr är intressant ej minst ur manspsykologisk synpunkt.

SIGNE BERGMAN.

Underliga historier.

Uppteckna de af **"Sylvia"**.

DEN FÖR äldre tiders romanläsande publik kända förf:n, som bl. a. skrifvit romanerna »Agata Denckwart«, »Magdalena Rudenschiöld» och »Sofi Hagman», uppträder nu ånyo på den litterära vädjobanan med efterföljande skiss. Hennes verkliga namn är Sara Pfeiffer.

"UNDERLIGA HISTORIER." Denna rubrik läste jag nyligen i en af våra större dagliga tidningar. Åtskilliga mystiska tilldragelser voro skildrade och dessa kommo mig att tänka på en viss skymningskväll för många år sedan, då en del "oplevelser" varit på tal.

Det var en kväll med skarp köld, flammande brasor och ett litet förtroligt sällskap, hvars sannfärdighet i fråga om hvad som berättades står öfver allt tvifvel.

"I dag har jag upplefvat något, som jag tycker är rätt egendomligt," sade en ung man, i det han makligt tog plats i en hvilstol. "Det var med knapp nöd jag kunde klara en växel . . ."

"Sådant är nog mera vanligt än egendomligt," sade skrattande vår värd, gamle kapten H.

"Kan nog så vara . . . I alla fall hade jag min egen inbetalning klappad och klar. Tidigt i morse skulle min medskyldige, notarien Videll, uppbära behöfligt mynt, hvarefter vi kommit öfverens om den plats, där vi skulle mötas. Tiden närmade sig emellertid alltmera den stund banken skulle stängas, det fanns för oss inte längre någon respit och oroligt spanande såg jag mig omkring.

Hade vi angående vårt möte på något sätt missförstått hvarandra? Väntade han möjligtvis, att jag skulle söka honom?

Knappt hade jag tänkt detta, förrän jag var framme vid telefonen och på min fråga efter Videll af hans värdfolk fick veta, att han i går kväll hade halkat, gjort ett svårt fall och därvid slagit nacken i en stentrappa, fått hjärnskakning och låg sanslös på Serafimerlasarettet med isblåsa på hufvudet.

En sekund stod jag som träffad af blixten. Jag visste inte af hvem Videll skulle uppbära penningar, jag visste endast att jag med affärens ordnande, åtminstone för tillfället, uteslutande var hänvisad åt mig själf.

Till höger och vänster gjorde jag förfrågningar angående möjligheten att få ett lån, men, hvem jag än ringde upp, tycktes ingen äga disponibelt mynt eller vara disponerad för hjälpsamhet.

Snart kunde jag hvarken tänka eller andas, kastade luren i väggen och rusade ut, obekymrad hvarthän det bar.

"Hvar . . . hvar få någon hjälp?" Oupphörligen gjorde jag mig denna fråga, i det jag alltjämt skyndade åstad, och hade snart hunnit ett godt stycke uppåt Skeppsbron, då det var något hvilket liksom förde mig åt sidan, hvarvid jag flög in i en gränd och började halfspringa.

"Hvad står på?" ropade en röst, i det jag oförhappandes stötte samman med Erik Sellberg, en gammal skolkamrat, som jag inte sett på ett par år, eller alltsedan han blef befälhafvare på en Norrlandsbåt.

Det dröjde ej många minuter, innan Jerker hade reda på situationen.

"Lugna dig, gamle gosse, i den här affären tror jag mig kunna hjälpa," sa' han. "Följ mig ombord, där har jag en del hundralappar, som du tillsvidare kan få disponera."

"Det är vår Herre, som sändt dig till min räddning," bedyrade jag och började skratta nervöst, "liksom en osynlig makt har fört mig hit . . ."

"Ja . . . kanske är det en smula egendomligt, att vi här skulle mötas . . . Ser du, jag satt inne på "Freden" och groggade tillsammans med några kamrater, då jag i en hast började känna mig orolig och trots alla protester lämnade jag det glada laget. Jag måste ned till min båt, sa' jag . . . kanske är där något på tok . . . Vi sjömän äro ibland lite vidskepliga och därför . . . men låt oss nu raska på . . ."

I alla fall var det ett eget sammanträffande . . . inte sant? Hvilken tur, att jag smet in i den där gränden! . . . Jag tycker mig ännu känna den hårda tryckningen öfver armen, då jag fördes åt sidan . . ."

"Man förstår inte alltid att liksom i flykten fatta en gifven vink," inföll fru Raben, en liten dam, som i rummets mörkaste vrå lutade sig mot ett soffhörn. "För min del skulle jag kanske bra nog sluppit ifrån ekonomiska tråkigheter om . . ." hon tystnade tvärt.

"Inte halfkväden visa," kommenderade kaptenen. "Nå låt höra! . . ."

"Det var bara en dröm . . ."

"Och du hade kanske inte någon Josef, som kunde tyda den . . ."

"Den behöfde inte tydas . . . det var en hänvisning, ett råd, som jag bort följa . . . Ni ska' få höra . . . En tid sedan jag blifvit änka, hade jag rätt svåra ekonomiska bekymmer, barnen voro snart i skolåldern och ut-

Lagermans flytande putspomada BON AMI.

gifter och inkomster ville inte passa ihop. Naturligtvis hade jag mer än en ångestfull stund och för min del tänkte jag också oupphörligen: hvar . . . hvar skall jag få någon hjälp?

Efter en mer än vanligt orolig kväll somnade jag ändtligen utan att dock helt och hållet kunna släppa ifrån mig alla oroliga tankar.

Plötsligt tyckte jag då, att jag såg min man. Han var som i lefvande lifvet, men jag visste han var död och i mitt stilla sinne undrade jag öfver, att han ej blifvit förvandlad.

"Jag har inte någon ro," sade han, "och efter många böner har jag fått komma hit för att hjälpa dig . . . se här!"

Han vände sig till hälften bort samt höll något bakom ryggen. "Kom hit och se . . . hvad har jag här?"

Det är ju bara några kort, tänkte jag, sådana dumheter!

"Men se på dem," bad han enträget.

"Ruter sex, ruter åtta, ruter tia," räknade jag mekaniskt.

"6,810", hviskade han. "Hamburger lotteri."

I samma stund var han borta, men på långt afstånd hörde jag ännu en gång: "6,810 . . . Hamburger lotteri."

Naturligtvis funderade jag på min dröm, men jag var bosatt på landet, ung och oerfaren samt visste inte hvart jag skulle vända mig för att få en lott. För tillfället hade jag också stora afbetalningar, som måste honoreras, och fann det vara klokast undvika utgifter, hvilka antagligen skulle vara gagnlösa.

Alla ovissa och dåraktiga spekulationer hade jag helt och hållet slagit ur hågen, då jag en dag besökte en närboende familj.

Efter att ha samspråkat några timmar, strax innan jag skulle bege mig på hemvägen, kom jag att närma mig ett skrifbord. Där, öfverst på en hög uppstaplade tidningar, låg ett uppvikt papper, på hvilket jag kom att fästa mina blickar. "*Gottes Segen bei Cohn*" läste jag och med ett: "tillåter ni?" höll jag det tunna pappersbladet i min hand. Och döm om min häpnad, när jag bland tillgängliga nummer fann: 6,810.

Man frågade hvad som gick åt mig och, upprörd som jag var, berättade jag min dröm.

Visserligen tyckte man det var rätt egendomligt, att jag återfunnit det i drömmen angifna numret, men allting kunde förklaras. Vi visste ju, att det man sett och upplefvat kunde man på ett eller annat sätt få tillbaka igen under sömnen och ingen ville tro mina bedyranden om, att jag aldrig förrän nu haft en lottlista i min hand.

Skulle man emellertid vara med om dragningen, måste lotten ögonblickligen rekvireras.

Jag hade ej medtagit ett enda öre. Alla betänkligheter, om jag hade råd eller inte till en kanske dåraktig utgift, voro liksom bortblåsta, och med största ifver sökte jag låna behöfligt mynt eller åtminstone få någon till medintressent i mitt lycksökeri hos Cohn — men förgäfves!

Det dröjde nu inte länge innan jag var på hemvägen, dock, huru jag än skyndade, var vid framkomsten posttimmen länge sedan slagen.

Jag nekar inte till, att jag grämde mig öfver att ej ha kunnat följa den gifna vinken, hvars utgång jag skulle fått höra, om jag förstått skaffa mig en vinstlista. Men i de dagarna och lång tid efteråt hade jag mycket annat att tänka på . . . Vår lilla egendom måste försäljas . . . nå ja, därmed blef det bättre än jag i förstone tänkte.

Sedermera fick jag höra, att mina vänner voro ifriga lotterispelare. — Huruvida de själfva pröfvade sin lycka, vet jag inte. Det enda jag vet är, att jag till ett minne af dem, vid min afflyttning från orten, erhöll en kaffeservis af gammalt silfver, kort efter det familjen hemkommit från en utrikes resa."

"Något mystisk synes saken," menade kaptenen leende. "Mellan himmel och jord finnes . . ."

"Men i alla fall är det mycket, som man inte kan förklara," inföll lifligt en ung flicka. "Jag kommer ihåg för några år sedan . . . Min mor hade då en längre tid varit rätt klen till hälsan . . . — läkaren ordinerade ombyte af luft och, som hon var barnfödd i Hälsingborgstrakten samt längtade till hembygden, blef det beslutet, att hon skulle vistas vid Ramlösa, hvarför jag borde följa henne.

Vi hade vistats några veckor vid brunnen, då min mor en natt väckte mig med att fråga: "Vill du mig något? . . . Jag tyckte att du ropade Sofie . . ."

"Jag kallar väl inte mamma vid namn," sade jag sömndrucken, men vaknade fullkomligt, då hon häftigt satte sig upp.

"Men hör du då inte hur man ropar?"

"Nej . . . jag hör inte . . . allt är ju tyst . . ."

"Kanske var det inbillning . . . Nej, det är det inte!" skrek hon plötsligt till. "Tre gånger å rad har man återigen kallat på mig . . . Det lät som i ångest . . . som om det hände något förfärligt . . ."

Förskräckt rusade jag upp, tände ljus och gaf min mor en lugnande medicin.

Vid det hon skulle fatta det vattenglas, jag nu räckte henne, öppnades hennes nattlinne. Vänstra sidan af hennes bröst var ett enda stort blåmärke, hvilket sedan, under många dagar, skiftade i regnbågens alla färger innan det försvann.

Det hade förorsakats af något slags blodstockning, sade man.

Hvem ropade henne? . . . Inte vet jag . . . Kanske var det någon, som i den stunden tänkte på henne . . . ty tidigt på morgonen fingo vi telegram om min fars död."

Den unga flickan hade tystnat. Hon såg på en gång drömmande och frågande bort mot den snart nerbrunna brasan.

"När jag rätt tänker på saken," sade kapten H., i det han drog långa bloss ur sin cigarr, "så äro vi kanske lite hvar, i den här vägen, inte utan en viss erfarenhet . . . Ja, ni ska' få höra . . . Rörandet det underbara kan jag också "dra" ett strå till stacken.

Det hände mig något för många år sedan, som jag verkligen inte rätt kan förklara. På den tiden var jag välbeställd underlöjtnant vid Gottlands nationalbeväring. Jag kan emellertid försäkra, att jag inte är en fantasimänniska och har hvarken förr eller senare haft några mystiska budskap eller dylikt.

Nå, jag hade just anländt till mötet och sedan jag ordnat mig en smula, började jag se mig om efter mitt närmaste öfverbefäl. Kaptenen och löjtnanten voro bröder, bosatta på Gottland och hade endast en halftimmes väg till exercisplatsen.

Det var en varm dag och riktigt skönt, när det emellanåt blåste till, men som dammolnen då hvirflade högt mot sky, tog jag vägen åt skogen, hvilken låg nära intill.

Rundt omkring rustade man sig i ordning för lägerlifvet, och jag gick framåt, spejande att få sikte på den välkända trillan, i hvilken de båda bröderna snart måste vara i antågande.

Löjtnant Sivers var min synnerligen goda vän. Han var visserligen en del år äldre än jag, men vi hade gemensamma åsikter och tycken. Isynnerhet hade vi samma smak, då det gällde en ung blåögd dam.

NITTIOSEX (96) % af befolkningen såväl barn som vuxna lida af tandröta. Orsaken till detta sorgliga förhållande är i de flesta fall:

FÖRSUMMAD skötsel af tänderna från tidigaste barndomen!

Använd därför redan från barndomen

Mitt svärmeri för Helene höll jag visserligen för mig själf . . . förståndet har alltid haft herraväldet öfver mina känslor och i hennes närhet var jag därför så tillbakadragen som möjligt. Hon ägde gods och guld, min vän likaledes, och en förbindelse mellan dem var så att säga ett passande parti.

Hvad mig själf angick var all min egendom en skuldfri uniform, men fastän jag låtit alla dåraktiga önskningar fara, hade det alltid varit med hjärtklappning som jag lyssnat till min väns kärleksutgjutelser.

Den förflutna vintern hade jag emellertid tillbringat hos släktingar i Bohuslän och, där jag nu vandrade framåt, erkände jag inom mig, det jag säkerligen med jämnmod skulle spörja den väntade förlofningen.

Plötsligt tyckte jag någon sakta säga: "Hugo Sivers är drunknad."

Jag tvärstannade och såg mig omkring. Ingen mänsklig varelse fanns i närheten.

"Hugo är drunknad," hviskades det återigen.

Mina tankar började liksom tumla omkring . . . än dröjde de vid det förfärliga i en sådan olycka, än att den skulle medföra mitt eget avancemang, än hvarifrån man i hast skulle få en underlöjtnant? . . .

Jag började kallsvettas . . . Var jag på väg att förlora förståndet? Huru kunde jag komma på dylika idéer?

Med all makt sökte jag komma på andra tankar, men det lyckades inte och utom mig, nästan utan besinning vacklade jag lik en drucken framåt skogsstigen, då jag ändtligen, vid en krökning af landsvägen, som låg nära intill, såg det välkända lätta åkdonet, i hvilket utom körsvennen endast fanns den äldre af de båda bröderna.

"Hur kan ni redan veta?" sade han och lämnade åkdonet samt vandrade bredvid mig fram mot lägret. "Det är knappt en timme sedan," fortfor han upprörd. "En kastby kom och så . . . jag stod nere vid stranden och såg då han blef borta . . . Hvem har? . . ."

Jag afbröt honom med att berätta, hvad jag nyss tyckte mig ha hört.

"Ni visste, han var ifrig seglare," sade han efter en tankfull tystnad. "Detta och de här häftiga vindstötarna ha kommit er att ana en olycka."

Det dröjde rätt länge innan jag riktigt kunde återhämta mig från den sinnesrörelse jag nyss erfarit, men småningom blef allt sig likt igen.

Något mera förhoppningsfull än förut närmade jag mig Helene och efter några år . . . ja, kära Lena, efter några år började vi vår lilla äktenskapshistoria."

"Åh, John, jag har aldrig tyckt om någon annan än dig . . ."

"Tro det hvem som vill . . . Ja, där ha ni nu mitt lilla strå till stacken."

LUZERN

Förnäm vistelseort under sommaren.
G:D HOTEL NATIONAL
Härligaste läge vid Vierwaldstättersjön. Rum från 4 kr. Ill. prospekt gratis.

Vår första kvinnliga trädgårdsarkitekt

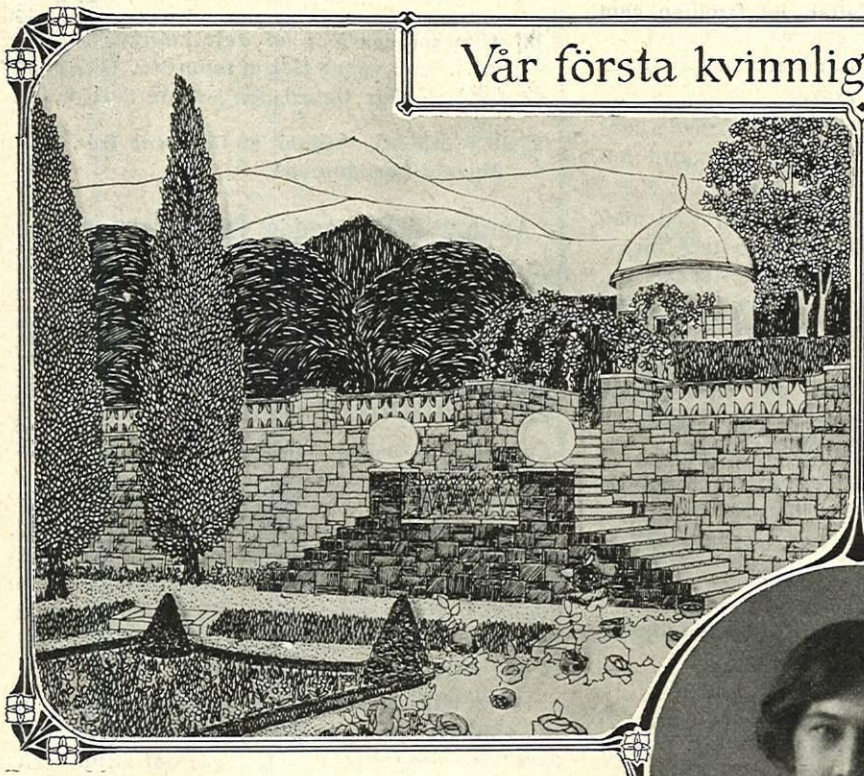

TRAPP- OCH TERRASSANLÄGGNING.

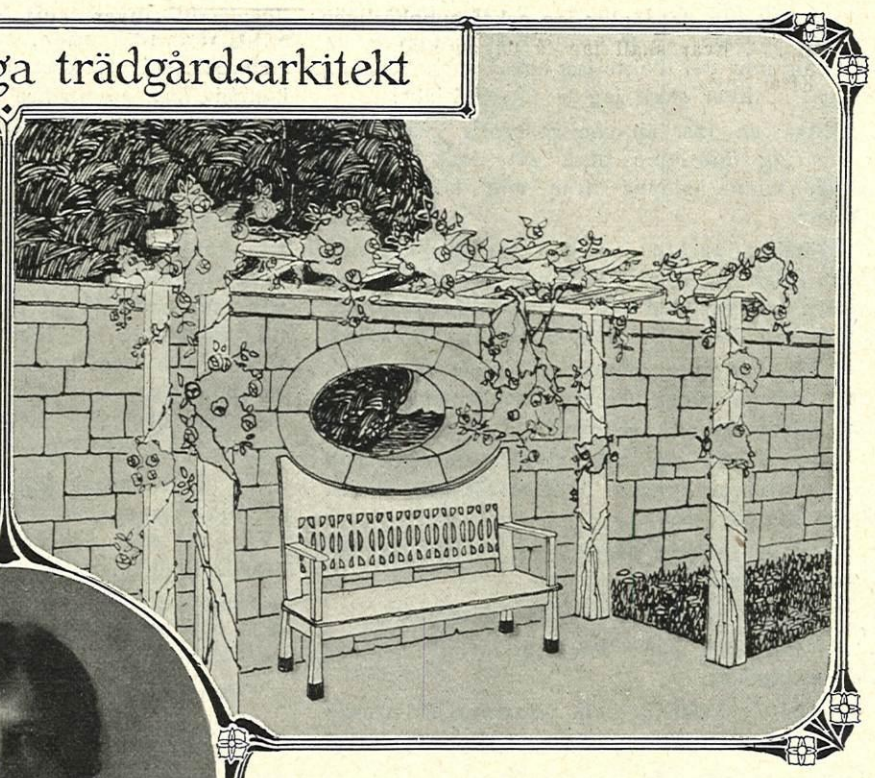

BERSÅ VID EN TRÄDGÅRDSMUR.

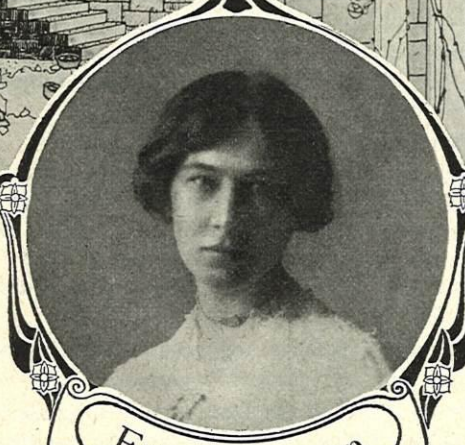

Ester Claesson

ALLT EFTERSOM den svenska kvinnan med allt större frimodighet och säkerhet sökt nya fält för sina så länge latenta intellektuella och praktiska möjligheter, har Idun städse velat konstatera hvarje ny eröfring af en förvärfsgren genom att peka på banbryterskan inom densamma. Det är i enlighet med denna sin princip Idun i dag meddelar porträtt och biografi af Sveriges första kvinnliga trädgårdsarkitekt.

TRÄDGÅRDSSKÖTSEL kan vara och är oftast en rent fysisk arbetsprestation. Att detta arbete äfven har rum för en hög yrkesskicklighet är också allmänt bekant, mindre kändt är, att det drifves till en konst, där en artist finner användning för sin smak, en arkitekt för sina specialkunskaper. Men det var heller icke förr än man redan länge arbetat på att reformera byggnads- och möbelarkitekturen man vände sig med sitt reformnit till trädgårdsarkitekturen, som äfven den led under det allmänna smakförfallet.

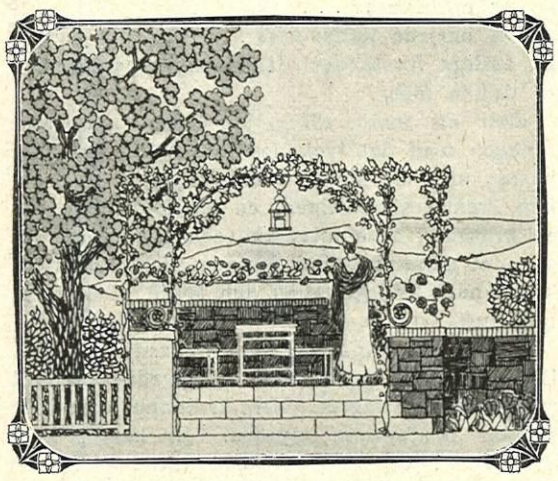

TRÄDGÅRDSMUR MED TERRASS.

Nu är emellertid slentrianen bruten, och man kan säga att trädgårdskonsten, sådan den nu bedrifves af dess främste målsmän, är en så godt som ny konst.

Att detta nydaningsarbete ger plats äfven för kvinnans arbetsförmåga, konst- och smaksinne, därpå är den unga svenska trädgårdsarkitekten fröken *Ester Claesson,* stockholmska till börden, ett bevis. Då hon, efter slutade studier på våren 1900 i ett Stockholmsläroverk, började sin bana med att deltaga i trädgårdsarbetet å gården Tomarp i Skåne, var det väl knappast för henne, som för många andra kvinnor som lämnat boken för spaden, en nervkur eller ett utslag af leda vid civilisationen. Hon tog snarare saken yrkesmässigt, och efter de första praktiska förstudierna genomgick hon år 1900—1903 Havebrugs Höjskolen vid Charlottenlund i Danmark, därifrån hon utexaminerades — den första svenska kvinnliga gartnern — med högsta betyg. Året därpå studerade hon trädgårdsarkitektur i Wien och kom till insikt om, att hon nu funnit sitt specialfält.

Såsom innehafvare åren 1905 och 1906 af Fredrika-Bremer-stipendiet för Stockholms stad för studier af trädgårdsarkitektur i utlandet, har hon fördjupat sina kunskaper i trädgårdsarkitektur hos den såsom framstående fackman kände professor Olbrich i hans konstnärskoloni i Darmstadt. Då hennes läroår där i höst voro slut, kunde professorn ge henne de vackraste vitsord för den smak och den tekniska skicklighet, hon ådagalägger i sitt arbete.

TRÄDGÅRDSBÄNK. SAMTLIGA BILDER EFTER TECKNINGAR AF ESTER CLAESSON.

De prof på fröken Claessons förmåga, vi här meddela, bekräfta detta omdöme, på samma gång de äro typiska för modern trädgårdskonst. Vi se en sträfvan efter stil, renhet och lugn och efter att, hvad privatträdgårdarna angår, göra dem till delar af det hem de tillhöra

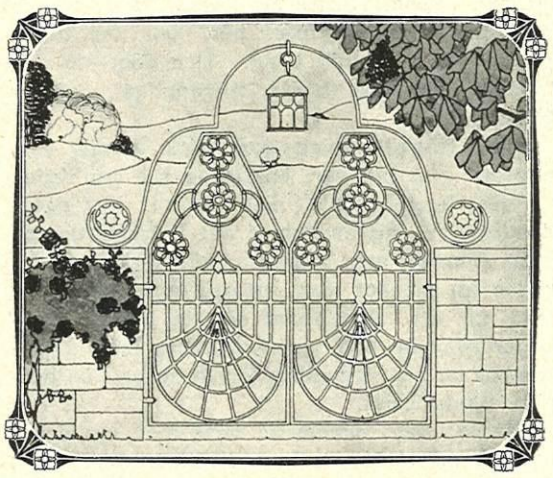

TRÄDGÅRDSGRIND AF JÄRNSMIDE.

med dess karaktäristiska prägel, dess afskildhet och intimitet. Det är, inom parentes, därför *trädgårdsmuren,* skyddet mot yttervärlden, spelat en sådan stor roll i modern trädgårdsarkitektur.

Det är det land där fröken C. fått sin utbildning, som alltjämt drar nytta af hennes talang och kunskaper, i det hon nämligen nu har anställning i Tyskland såsom trädgårdsarkitekt. Men säkerligen skall dock förr eller senare hemlandet få användning för den första svenska kvinna, som beslutsamt satte spaden i marken på ett hos oss ännu ganska uppodladt fält.

Hos prinsessan Maria Pavlovna på Krim.

NIKOLAIPALATSET I MOSKVA, STORFURSTINNAN ELISABETHS VINTERHEM.

Prinsessan Maria Pavlovna.

VILLA KLEINMICHEL PÅ KRIM, PRINSESSAN MARIAS NUVARANDE VISTELSEORT.

Storfurst Dmitri.

Storfurst.n Elisabeth.

NEDANSTÅENDE ARTIKELS författarinna, fröken Maria Wigert, är lärarinna i svenska språket för prins Wilhelms blifvande gemål. Fröken W. har genomgått Högre lärarinneseminariet, därefter studerat språk i Tyskland, Paris och England, och själf meddelat språkundervisning på olika platser i utlandet. Det är på svenske ministerns i Petersburg rekommendation hon nu vunnit anställning som storfurstinnan Maria Pavlovnas svenska språklärarinna.

DET HAR sagts om storfurstinnan Maria, att hon är mycket rysk. Det är sant så till vida, att hon har ett ganska ryskt utseende och tar sig utmärkt ut i rysk hofdräkt samt liksom alla sanna moskoviter hyser en varm kärlek till sitt fosterland. Som emellertid storfurstinnan är sondotters dotter till den vänsälle, numera aflidne konung Kristian IX af Danmark, har hennes intresse naturligen alltid varit delvis riktadt mot Norden, och flere medlemmar af hennes moders familj äro väl hemma i danska språket. Klart nog intresserar det storfurstinnan att hon är den första ryska prinsessa i nyare tid, som kommer att tillhöra svenska konungahuset, och hon använder förlofningstiden till att på alla sätt göra sig förtrogen med sin blifvande gemåls fädernesland samt dess språk, historia och folk.

Storfurstinnan är varmt fästad vid sin ende broder, storfurst Dmitri, en hurtig och älskvärd ungdom på sexton år. Vid dennes födelse hade de båda barnen olyckan att förlora sin unga mor, som var ej blott sina föräldrars, utan hela grekiska folkets älskling. "Hon var *vår* prinsessa," lär man ännu höra yttras i Athen, då talet faller på hennes för tidiga bortgång. Storfurstinnan Maria kom emellertid i bästa händer, då hennes uppfostran handledts af en framstående rysk dam samt af hennes tant, storfurstinnan Elisabeth Feodorovna, dotterdotter till drottning Victoria af England och gift med storfurst Sergius af Ryssland. Denna ädla furstinna, hvars hela lif är ägnadt åt de sjuka och olyckliga, har gifvit sin omgifning de skönaste exempel af uppoffrande kärlek och självförnekelse. På det härliga godset Ilinskoje utanför Moskva och i staden har hon ständigt haft de storfurstliga barnen under sina ögon och med största intresse följt deras utveckling och studier.

Oaktadt storfurstinnan Maria är nästan blott ett barn till åren, är hon i flere afseenden mycket utvecklad. Revolutionen med dess fasor har något dämpat den glada ungdomslusten och mognat sinnet. Allvarliga sysselsättningar ha noga tillgodosetts, och de furstliga barnen ha varit vana att redan klockan sju om morgonen börja sina studier, som med afbrott för måltider och promenader fortgått hela dagen. Nu på hösten tillbringar hofvet ett par månader på det mångbesjungna Krim, och i

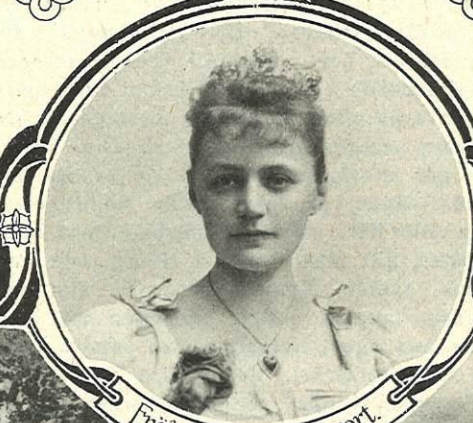

Fröken Maria Wigert.

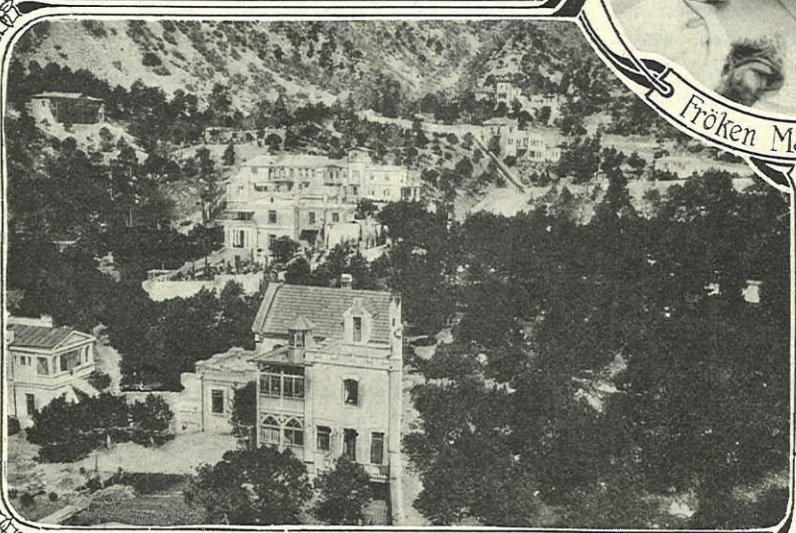

UTSIKT ÖFVER KOREIZ FRÅN VILLA KLEINMICHEL.

JALTA, HUFVUDSTADEN PÅ KRIM.

GRUPPBILD AF DELTAGARNE I KOMMUNALKONGRESSEN SAMLADE FRAMFÖR RIDDARHUSET I STOCKHOLM. S. WULF FOTO.
1. KONGRESSENS ORDFÖRANDE HR SIXTEN VON FRIESEN. 2. KONGRESSENS VICE ORDFÖRANDE HR E. KINANDER. 3. KONGRESSENS SEKRETERARE FRIH. E. PALMSTIERNA.

fulla drag njutes af denna gigantiska Rivieras alla rikedomar: vilda bergformationer, leende dalar med ceder, cypress, oliver, palmer och nordiska granar, trädgårdar med rosor och andra blommor i färgrikt öfverflöd samt det evigt sjungande blå hafvet. Storfurstinnan Maria tillbringar nu dagen sålunda: storfurstinnan är mycket morgontidig, och ofta börjar hon redan vid sextiden sina studier, då svensk grammatik, litteratur och historia läras; klockan åtta kör ett ekipage fram och den fullsatta vagnen går mellan de vinklädda kullarne utför sigsagvägarne ned till hafvet, där ett uppfriskande bad tages. Så godt de vanligen väldiga vågorna tillåta det, simmar man ut, hvarefter toalett göres i de på stranden uppställda små väfhusen. Är blåsten för stark, tar man en simtur i en konstgjord bassäng. Vid niotiden är man åter hemma, då frukost intages, hvarefter storfurstinnan under ett par timmar tar lektioner i svenska. Den gamla nordiska hjälteandan tilltalar henne mycket, och storfurstinnan har redan lärt delar af Frithiofs saga utantill. Som hon förut talar franska, tyska och engelska språken utom sitt svåra modersmål och har stor lätthet för språk, erbjuder arbetet inga svårigheter. Klockan tolf intages lunch på en stor balkong och därefter kaffe på terrassen med utsikt öfver det stora blå vattnet. Någon af uppvaktningen läser då notiser ur dagens tidning, man konverserar och damerna handarbeta. Storfurstinnan har stor talang för kvinnlig slöjd och gläder sig redan åt de vackra prof därpå, som Sverige äger. Sedan drar man sig tillbaka eller storfurstinnan spelar en duett på mandolin med sin broder eller låter sin täcka röst höras i någon rysk eller tysk sång.

Därefter lyssnar storfurstinnan under en timme till föreläsandet af någon intressant svensk bok, under det hon i akvarell vackert återger några afplockade blommor. Klockan fyra intages te, hvarpå oftast en ridtur företages på de små snabba passgångare, som användas på Krim. Ibland gör storfurstinnan med sin broder besök hos någon af sina talrika anförvanter, som äga villor här. Äfven är umgänget med hennes moster, gift med storfurst Georg, och med kejsarens syster Xenia, gift med storfurst Alexander, mycket lifligt. Klockan half åtta serveras middagen, hvarefter man samlas i salongen till aftoncirkel. Redan före klockan tio bjuder man hvarandra godnatt efter en dag af allmän belåtenhet.

Då prins Wilhelm för några månader sedan för första gången anlände till Moskva, väckte hans personlighet genast starka sympatier vid hofvet, och på länge har ej rådt sådan glädje på Ilinskoje som då i juli storfurstinnans mormor, den intagande drottningen af Grekland, och andra släktingar infunnit sig för att göra den svenske prinsens bekantskap. Från moskoviternas gamla hufvudstad komma de varmaste välönskningar att följa så väl prins Wilhelm som storfurstinnan Maria, då hon som svensk prinsessa drager mot Norden.

MARIA WIGERT.

Den första kommunalkongressen.

CENTRALFÖRBUNDET för socialt arbete, på hvars initiativ fattigvårds- och småbrukarkongresserna kommit till stånd, har äfven varit inbjudare till förra veckans stora kommunalkongress, den första i sitt slag i Sverige. Till ett antal af 700 hade samlat sig borgmästare och stadsfullmäktige-medlemmar från Sveriges större och mindre städer och municipalsamhällen jämte andra kommunalt intresserade, däribland en del kvinnor, för att öfverlägga om sådana sociala och ekonomiska spörsmål, som tillhöra våra stadssamhällens lifsfrågor.

Ett vidlyftigt arbetsprogram uppfyllde de tre dagarnas förhandlingar. Därvid behandlades sådana ämnen, som städernas förstadsfråga, städerna såsom arbetsgifvare, städernas jordpolitik Egna-hems-frågan och den nu af bostadsmissförhållandena till hög aktualitet framtvingade frågan om jordvärdestegringsskatt. I denna senare fråga gjorde också kongressen ett uttalande till förmån för en lagstiftning i idéns anda.

Det närmaste resultatet af kongressen var tillsättandet af en kommitté med syfte att organisera "Svenska stadsförbundet", hvars konurer redan uppdrogos på kongressen.

Ett besök på C. S. A:s hemarbetsutställning.

MÅNGA OLIKA SLAG af expositioner kommer man ju att under årens lopp besöka, men aldrig tillförene har jag sett någon, som liknat C. S. A:s hemarbetsutställning. Här äro inga konstverk att falla i beundran öfver, det besväret slipper man inför dessa enkla plagg, mest af det slag, som säljes i och som skyltar utanför dörrarna i enklare affärer med dessa vidunderligt låga priser, som man dock alltför sällan ger sig tid att begrunda. Nej, det är icke beundran man känner, det är först häpnad, misstro, och när man gått från monter till monter och öfvertygat sig om att man icke tagit fel, slutligen medkänsla och en pinande känsla af medansvar och i skuld i förhållanden, under hvilka hundraden af ens medmänniskor bit för bit offra sin hälsa, sina krafter, sin svett och blod.

Hemarbetarna ha ingen fackförening, de äro icke registrerade, ha intet standar med i arbetarhärens långa tåg, de äro väl gömda, och skyddslagarna nå dem icke. De äro till allra största delen kvinnor i storstäderna och på landsbygden, sådana som af en eller annan anledning icke kunna eller vilja gå på fabrik, unga flickor ännu i skolåldern eller i sina bästa år, hustrur som måste bidraga till familjens uppehälle, änkor, som måste skaffa bröd åt sig och barnen, gamla, skumögda kvinnor, som, ännu sedan krafterna tyckas uttömda, sitta böjda öfver arbeten, som glida alltför långsamt genom deras fumliga händer för att förskaffa dem annat än en dagslön så knapp, att vi icke tveka att nämna den svältlön i bokstaflig mening.

Hemarbete förekommer för kvinnor hufvudsakligast inom konfektionsbranschen, för män med få undantag endast inom skrädderi- och skomakeriyrkena. C. S. A:s undersökning af hemarbetsförhållandena, som omfattar 100 män och 801 kvinnor, berör förhållandena inom alla yrken, där hemarbeten förekomma i större utsträckning, såsom diverse sömnadsyrken, trikåstickning, väfnad, skomakeri.

Genom att anordna en sådan utställning som den nu pågående har man på ett mera handgripligt sätt kunnat ruska om allmänheten, väcka ett sofvande intresse, ropa ut missförhållandena åt alla vindar än om undersökningsresultatet blifvit enbart den af fröken *Gerda Meyerson*, undersökningens ledarinna utgifna broschyren om "*Svenska hemarbetsförhållanden*". För den, som intresserar sig för saken, måste dock beskådandet af utställningen ofelbart föra till läsandet af broschyren, som med all sin statistik, sina siffror och tabeller om något kan kallas en samling mänskliga dokument.

Förhållandena variera naturligtvis inom olika slag af hemarbete, men som regel gäller, att hemarbetaren eller hemarbeterskan hetsas och jagas till forceradt arbete under en orimligt stor del af dygnet för att kunna förtjäna ett aldrig rikligt, ofta otillräckligt lefvebröd. Hvad som gör taflan än mörkare är det faktum, att arbetet förrättas i osunda, trånga bostäder, i rum där oftast många personer skola sofva och bereda sina måltider. Att häri ligger en lurande smittofara för den konsumerande allmänheten, som sedan i butikerna köper dessa under så litet hygieniska förhållanden tillverkade artiklar, är en sak, som blifvit alltför litet beaktad, men som nog kunde ge förklaringen på mer än ett gåtfullt fall af smittoöfverföring.

Att blott ge konturerna af de mest gripande lifsskildringar, som de arbetena medföljande uppgifterna ge i korta ord, skulle ta spalter. Blott ett par af de exempel, tagna på måfå ur högen. En skjortsömmerska syr hvita dagskjortor för en betalning af 45 öre per styck. Hon behöfver 6 timmars arbetstid till hvarje plagg, har alltså 7 $^1/_2$ öres förtjänst per timme och dessutom utlägg af 40 öre för tråd till hvarje dussin. Ett annat: en 45 års kvinna syr förkläden från 6 på morgonen till 1 på natten med blott korta raster och förtjänar därvid blott 12—15 kr. i veckan. Åter en annan förtjänar på trikåstickning med 80 timmars arbete i veckan i genomsnitt 6 kr. i veckan o. s. v.

Det tyckes i vissa fall vara arbetsgifvarna som direkt sko sig på arbetarnas bekostnad, oftast är dock deras vinst endast skälig, och mellanhandsystemet såväl som den köpande allmänheten äro medansvariga.

Det första steget att förbättra ett missförhållande är naturligtvis att dra fram det i ljuset, och detta har Centralförbundet för socialt arbete, här representerade af fröken Gerda Meyerson och hennes medhjälpare, lyckats göra. Hvad som sedan genom lagstiftning och på annan väg kan göras till förändring och förbättring, blir en senare fråga. Och då det här i så stor utsträckning tyckes vara just kvinnor, som arbeta för kvinnor, ligger den tanken icke alltför långt borta, att här blir ett af de första fälten för kvinnan att ta itu med, då hon vunnit inflytande på vår lagstiftning.

E.—ER.

Gerda Henschen.

HÄROMDAGEN afled i hufvudstaden professorskan Gerda Henschen, maka till den kände läkaren härstädes professor S. E. Henschen. Hennes oförmodade bortgång har väckt saknad i vida kretsar och det är som ett uttryck för denna saknad en af hennes kvinnliga vänner ristat nedanstående runa.

DET LÄT så ofattligt när ett bud från Drottningholm kom att Gerda Henschen upphört att finnas till, att hennes rika varma hjärta upphört att slå. Nyss hade vi ju sett henne med rak hållning och spänstiga steg komma oss till mötes på gammalt vanligt hjärtligt sätt. Och så helt plötsligt död och borta.

Det är sorg inte blott hos hennes närmaste, utan i stora vida kretsar hela landet rundt. — Hennes personlighet räckte till långt utom vanliga gränser och hennes varma intresse omfattade mångt och många både när och fjärran.

Helt naturligt blef hon alltid medelpunkten i vänkretsen, där hennes fängslande charm, medryckande liffullhet och ovanliga poetiska begåfning satte fart och färg på samtalet. Men det var icke blott blixtrande infall och fyndiga repliker, som då kommo fram, utan den djupa beläsenheten och det skarpsinniga omdömet vittnade om hvilken fond af allvar och erfarenhet, som låg på djupet. Hon var också eftersökt och älskad som få och hennes tomma plats i lifvet blir svår att fylla.

Det är godt att ha varit en af hennes vänner.

Gerda Henschen älskade Uppsala. Där hade hon tillbragt sina gladaste ungdomsår, njutit sin första vårliga lycka som brud och där hade hon sett ett fyrväpplingsblad växa upp, som blef hennes glädje och stolthet.

Till Uppsala kom hon för sista gången en ljuflig höstdag — glidande fram på en liten blomsterhöljd ångslup — men då ej längre med lätta steg och strålande ögon utan stilla hvilande i sin hvita kista. Ofrivilligt tänkte man på Tennysons vackra dikt om "Elaines sista färd utför floden".

Från hamnen skred den långa filen af vagnar genom de klassiska gatorna i Uppsala bort till Sveriges vackraste kyrkogård. Solen bröt fram, den hvitstammiga björkalléns gula löfhvalf skimrade som af guld; jordfästningen i det lilla upplysta kapellet, kvartettsångens dämpade toner, den tysta människoskaran med tårfyllda ögon — allt blef till en gripande afskedshyllning åt den döda, som gifvit, fått och varit värd mera kärlek än de flesta.

Uppsala den 11 okt. 1907. LADY LEILA.

En frihetskamp.

Berättelse af **Henning von Melsted.**

(Forts. fr. n:r 41.)

MEN DEN lilla staden gjorde flitig användning af sin rätt att vänta sig både det ena och det andra af Elisabeth Åkervall. De mest motstridande rykten korsade hvarandra, tills man ej längre orkade tala i ämnet. Lars tillvann sig emellertid denna vinter rollen af gärna sedd änkeman i åtskilliga familjer, där spriten var daglig gäst. Hans lefnadssätt återfick alla det forna ungkarlslifvets särdrag. De aftnar, då han icke gömde sig i hägnad af någon familj, upptog han sin gifna plats i stadshusets schweizeri i ringen af några borgare, hvilka icke undandrogo sig att vid tillfälle betala hans sällskap genom namnteckningar å växlar, dem han diskonterade i länsbanken.

Till en början tycktes det som om förhållandet mellan de båda makarna skulle förbättras genom skilsmässan. Goda och vänliga bref växlades emellan dem, och då Elisabeths skola rönte tillslutning, blef det henne möjligt att en gång i månaden skicka Lars ett penningbelopp, som han alltid fann bruk för. Men när terminen var slut, visade det sig att många utgifter, som skolan förorsakat, ingalunda betäcktes af hvad som kommit in. Elisabeths moder måste hjälpa henne med sina små medel. Då Lars fick veta härom, skref han ett uppretadt bref till den gamla frun. Om Elisabeth behöfde understöd (och att hon det behöfde, var klart, eftersom en kvinna aldrig kunde sköta affärer) borde hon vända sig till sin man i saken och inte gå åstad på egen hand. Och hade den gamla frun ännu några penningar att afvara, skulle hon inte göra sådant väsen af de försträckningar hon lämnat sin måg, helst hon hade hans reverser.

På detta bref fick han intet svar.

Då skref han och tog tillbaka sina ord och bad hustrun resa ned till honom, han längtade efter henne, han längtade också efter sin lilla dotter, och nu skulle de vara tillsammans alla tre under sommaren, så finge man alltid se sedan, hur det kunde bli till hösten. Sommaren var ju en så härlig tid, skref han.

Elisabeth reste med barnet.

"Lars är ju så häftig," sade hon urskuldande till modern.

Mötet blef i hög grad hjärtligt. Modern hade gifvit Elisabeth femtio kronor med sig för att ha till egna utgifter och för att hon skulle kunna ta sig tillbaka till Stockholm, om det

Claës Hultberg
Konsthandel och Inramningsaffär.
Alla sorters **Taflor** och **Reproduktioner**, **Skulptur, Keramik, Porslin.** Största lager af **Fotografiramar. Speglar** och **Konstmöbler** af eget förstklassigt fabrikat.
18 Birger Jarlsgatan 18

Köp Vänersborgs Balskor!

Bästa svenska fabrikat!

Lätta! Eleganta! Hållbara!

INREGISTRERADT FABRIKS-MÄRKE A. F. CARLSSONS SKOFABRIK VENERSBORG

Hvarje sula stämplad med vidstående fabriksmärke. Tillverkas som specialitet efter Wienermetod af

Aktiebolaget

A. F. Carlsson Skofabrik,

Vänersborg

Försäljes i minut hos de flesta skohandlande i riket.

visade sig nödvändigt. Redan fjärde dagen måste Elisabeth ge det lilla beloppet ifrån sig till mannen. Han hotade att eljes skrifva till svärmodern och tala om att det gällde att rädda hans och hustruns namn från vanära, en växel af den art, att den måste inlösas, förföll inom den närmaste tiden. Elisabeth trodde visserligen, att det var skrämskott, men hon ville ej att modern skulle oroas igen och få rätt i sina nedsättande omdömen om mågen.

Alltså lämnade hon ifrån sig hvad hon hade i penningväg, och de båda guldringarna ersattes af två falska. I synnerhet detta senare var en svår pröfning för Elisabeth.

I sitt hjärta bevarade hon ännu en känsla af förlåtande tillgifvenhet för mannen, och att behöfva se tecknet till deras förbund gå till assistansen gjorde henne mer ondt än hon kunnat vänta sig.

Följande vinter var Elisabeth klen. Sommaren hade icke varit henne till någon hjälp, utan tagit på hennes krafter. Svårigheterna att hålla skolan i gång växte månad för månad. Med korta mellanrum mottog hon från Lars skrämmande bref. Ord som ruin och fängelse förekommo ofta i dem.

Elisabeth vandrade längs strömmen om aftnarna och såg ned i det svarta vattnet med dess ringlande guldreflexer från lyktorna eller hon önskade att bli öfverkörd af någon spårvagn, men tanken på hur det skulle gå med den lilla Siri lämnade henne aldrig ro, och att ta henne med sig öfver gränsen det vågade hon inte. När det var mörka moln för stjärnorna, då gick det lättare för Elisabeth att tro att det ej fanns något lif efter detta. Men när hela himlen strålade af dessa miljoner främmande världar, tycktes det henne alltför otroligt, att vi människor tillåtits med våra ögon uppfatta så mycken härlighet och i vår aning skapa oss en föreställning om ett lif långt skönare och en värld långt större och rikare än hvad som här gafs oss, ifall intet af allt detta fanns.

Och då vågade hon icke ta Siri med sig. Och hon vågade icke ens själf tänka på att dö. Då beslöt hon att tåligt afvakta sin stund...

Efter sådana promenader kände Elisabeth sig styrkt och tröstad, fastän intet af bön kommit öfver hennes läppar.

Bedjandet i skolan samman med barnen hade småningom förtagit bönerna deras lefvande kraft. Elisabeths hänvändelse till försynen tog numera aldrig språkets form. Den var ordlös, men hade hela styrkan hos en förtviflad människa.

Och det tycktes nästan som om den nått fram, ty Lars vikariat förvandlades till ordinarie tjänst, och lönen sprang i ett tag upp till fyra tusen fem.

Men det visade sig att Lars var lika hjälpbehöfvande som förr. Med detta alldeles särskilda öfverseende, hvarmed man i landsorten omfattar trefliga sällskapsmänniskor, äfven om de äro hemfallna åt dryckenskap bedömdes fallet Åkervall.

Om någon sökte föra hustruns talan, möttes han af det stående svaret:

"Ja, men hvarför lefver hon inte hos mannen, så skulle hon kunna ta hemmet om hand och bringa reda i hans förhållanden."

Borgmästarinnan var den mäktigaste förespråkerskan för denna uppfattning. Vid hvarje bjudning framförde hon den med allt större skärpa.

"Hvad är en karl utan en duktig hustru," brukade hon säga med en liten blick bort mot mannen.

Borgmästarinnan var en inflytelserik person i samhället, men hon hade ett motparti, hvars ledare var adjunkten Berghäll, som bjöds på alla notvarpen, och han motsade gärna den fruktade damen, alltid till hemligt nöje för hennes man. Adjunkten yttrade sig i regel kortfattadt och med skämtsam lärdom, och han bad att få fästa uppmärksamheten på att en "alkoholofils" hem aldrig kan bli ordnadt annat än som ett mellanting mellan krog och matställe.

Många af dem, som icke uttalade någon mening i frågan, gåfvo honom rätt häri.

Framför allt borgmästaren.

Men han sade till sin hustru på kvällen, när de sysslade med afklädningen:

"Berghäll är en buffel, du ska inte bry dig om honom."

"Ja, är han inte," svarade hustrun, i det hon tog ned sina hårvalkar och lade dem på nattduksbordet.

"Utan uppfostran, renons, renons!"

Genom sådana medgifvanden bevarades husfriden i stadens främsta hem.

(Forts.)

Bör kvinnan ta initiativet?

En diskussion om

"Herta Marks idé".

I.

Kvinnofången bör befrias.

DET FINNS PÅ jorden något, som kallas frihet. Intet begrepp är så omfattande, så storartadt, så betydande för vårt dagliga lif, för de små frågorna såväl som för de stora. Rätt brukad för den till den högsta lycka, förvägras den oss, sjunka vi i ett tillstånd af olycka och förnedring. Friheten är en del af naturen, är ej "människopåfund", står höjd öfver allt mänskligt, ehuru människan tror sig regera den.

Så finns det något, som kallas "det passande", "det brukliga". Det är människoverk, en fängelsemur, med hvilken vi högfärdiga jordbebyggare, till vår egen skada söka kringgärda friheten.

Att hålla friheten fången är att utsläppa lögnen, förkonstlingen, olyckan.

Det område där kvinnan står i jämbredd med mannen är känslornas område, ja, där står hon t. o. m. framför honom. Hvem älskar så rent, så starkt, så glödande och hängifvet som kvinnan? Åtminstone i de flesta fall ej mannen, hvars kärlek ofta antingen är lidelsefull, men flyktig, eller också beräknande egoistisk. Är då kvinnans varma, rena kärlek så ful, så opassande, att den måste döljas, begrafvas, skylas för allas blickar? Är mannens vackrare, anständigare, eftersom han oförbehållsamt får visa den, om det honom lyster, och eftersom rätten att först bära fram den uteslutande är honom gifven? Åhnej, men han har haft kraft att förskaffa sig ett större kvantum frihet. Kvinnan, den svagare, har fått fortlefva i förställningens och förkonstlingens ofrihet. Det har ej ansetts "passande" att vara som man är. Den skönaste känsla har måst skylas som om det lådt synd vid den. "Det passande" har dragit sin järnring kring den unga kvinnan, som knappast kunnat andas i de tunga fjättrarna. Fången var hon och fången måste hon förbli — "det passande". Männen och de gamla, som för länge sedan kommit ut, ha haft sitt nöje i att vara hennes fångvaktare. Samma män komma sedan och tala om att hon är konstlad, hon är falsk, hon har dubbel natur och andra beskyllningar. Och det är de, just *de*, som gjort henne sådan genom att beröfva henne den frihet hon ej kunnat taga med styrkans rätt. Gif kvinnan frihet, och hon skall stadgas, förädlas, förskönas. Hennes känslolif skall vinna på det. Hennes kärlek skulle bli starkare, mer gifvande, då den fritt finge utvecklas, sig själf ett band nog. Är det öfver hufvud taget någon, som fruktar att kvinnan skall missbruka sin frihet?

Så må då kvinnan, ren och fri, räcka mannen sin hand och med stolthet visa honom den styrka, som ligger i hennes kärlek, och kan hon, så må hon taga med denna sin styrkas rätt.

Till sist ett tack till den, som först frambar tusende kvinnors outtalade längtan. Jag är viss, att hennes idé kommer att lösa många bojor och öka lyckomängden, ty den har utgått från det högsta, naturen, och sträfvar mot det ädlaste, den sanna friheten.

LIBERTÉ.

*

II.

Kärlekens blomma behöfver sol.

I VISSA FALL af lifvets angelägenheter kunna inga regler uppställas. Det den ena kan göra kan icke den andra. Ty allt beror på *hur* en sak göres. Det beror alltså ytterst på personen, på individen. Och härmed äro vi inne på hvad jag afser att komma till.

Om människorna mera förstodo att utbilda sig till *personligheter* och sökte häfda denna, så skulle hvars och ens *personlighet och individualitet* ange sättet för hans görande och låtande i alla lifvets angelägenheter och denna, som är å bane, i synnerhet.

Hon, som vände sin älskade ryggen, då hon mötte honom på gatan och han var kommen för att fria till henne, hon uppförde sig som ett barn helt enkelt. Och det få inga vuxna göra.

Kärlekens blomma är en ömtålig ört, den måste ha sol i det rätta ögonblicket, om den skall öppna sig. Den, som sköter en helt vanlig blomma, måste veta denna enkla sak, och den, hvars eget hjärta är fullt af kärlek, måste veta, fatta och förstå, hur det känns i denna kasus. Om man i ett sådant ögonblick blir vänd ryggen, så ligger där föga uppmuntran däruti och att det blef missförstånd emellan de två, som "En ropandes röst" i n:r 40 af Idun omtalar, det förvånar inte undertecknad.

Hade jag varit en man, som stått med hjärtat fullt af kärlek, med orden brännande på mina läppar, hvilka i första ögonblick voro färdiga att tala om allt det som rörde sig därinne — och då blifvit vänd ryggen, så är det närapå säkert, att en afkylning med detsamma skett. Kan en kvinna inte bättre förstå en man i ett så afgörande ögonblick, som det jag nämnt, så är det föga troligt, att hon skulle förstått honom, om de blifvit ett för lifvet.

Men lika illa är det i motsatta fallet när en kvinna är oblyg. Att detta verkar afkylande på mannens känslor kan man äfven mycket väl förstå.

Se här ett exempel: När vi nu veta att det behöfs sol för att en blomma skall öppna sin kalk, så förstå vi äfven att alla konstlade sätt att få rosen till att öppna sig inte äro bra. Man får t. ex. inte peta på den med fingrarne och inte heller blåsa upp den och vrida bladen utåt, såsom biträdena i en blomsteraffär göra med rosenknoppar, tulpaner etc. Då blir blomman visserligen vacker för ögonblicket men håller sig inte.

Och så är det i lifvet, när man vill att något skall utvecklas med konst, och man går naturen i förväg.

Allt måste ha sin tid och allt måste utvecklas naturenligt.

Om en kvinna som älskar ville litet mera *studera sin älskades natur*, hvad han tycker om och inte tycker om och hålla tankarne på denna sak och inte på *människorna* och *deras* tycken, så skulle lätt nog hennes sunda instinkt, hennes hjärta och hennes känsla säga henne, hur mycket af sin kärlek hon skulle visa, för att han å ena sidan ej skulle finna henne blyg och å andra sidan oblyg. Hon skulle just finna medelvägen alldeles instinktlikt, lika säkert som till och med en blind kan *känna solen* och kan skilja på natt och dag.

En älskande, seende kvinna skall i det afgörande ögonblicket, när mannens hjärta är fullt af kärlek och orden bränna på hans läppar, — kunna förstå detta och — *inte vända honom ryggen*, utan, om så hela världen såg på — lyfta sin blick mot honom, och detta med så stor förståelse att hennes ögons språk är honom nog och blir den sol, som öppnar hans hjärteblomma — hans kärlek — och låter honom uttala de afgörande orden. Ja, ord äro nära på öfverflödiga. Ty till och med utan ord kunna två älskande människobarn fullt fatta och förstå hvarandra i dylika fall.

EBON.

PAPPERSMÖNSTER fullt tillförlitliga, erhållas omg. från oss till nedanstående pris inom Sverige: Bluslif 40 öre, Kjolmönster utan släp 50 öre, Prinsessklänning 75 öre, Reformdräkt 75 öre, Barndräktmönster 50 öre, Kappmönster 60 öre. Uppgif lifvidd, (omedelbart under armarne,) midjevidd och kjollängd, erhåller Ni till Eder figur fullt passande mönster. Expedieras portofritt om rekvistion åtföljd af likvid i sparmärken el. postanvisning insändes till *Iduns Mönsterafdelning, Drottninggat. 51, Sthlm*

En 50-åring.

LUNDASÅNGENS populäre och energiske ledare, universitetskapellmästaren Alfred Berg, fyllde i söndags 50 år och var af denna anledning föremål för en synnerligen vacker hyllning från studenternas sida.

ALFRED BERG.

Sedan 1891 har Alfred Berg varit Lundasångens främste målsman. Redan efter ett års verksamhet hade han sammanbragt en utvald trupp, med hvilken han företog sin första sångarfärd, till Danmark, och de båda följande åren firade Berg och hans gossar triumfer vid konung Oscars jubelpromotion och vid fælleskonserterna i Lund och Köpenhamn. Under några år idkade Berg därefter musikstudier i Tyskland för att meritera sig till befattningen som director musices vid akademien. 1896 återkom han och öfvertog ledningen af en lyckad sångarfärd till västra Sverige och Norge, och följande år, utställningsåret, hemförde hans gossar segerpalmen från den stora nordiska musikfesten och från första allmänna svenska sångarfesten.

Dessutom deltogo han och hans "gossar" i de svensk-norska fælleskonserterna i Lund och Kristiania, hvarförutom han ledde den berömda Amerikafärden m. m.

Hyllningen skedde sålunda att studentkåren med fanor och standar vid 2-tiden i söndags tågade upp till universitetets palästra, där uppvaktningen ägde rum. Kårens ordförande höll här ett tal, hvari han tackade kapellmästaren Berg för hvad han verkat för studentsång och musik och höjde ett lefve, besvaradt af lifliga hurrarop. Hr Berg tackade. Sedan sångföreningen sjungit några sånger, återvände kåren till Akademiska föreningen, vid hvars trappa en liten konsert anordnades under anförande af kapellmästaren Berg.

Tidningen Iduns Redaktions- och Expeditionslokaler äro flyttade till **Mästersamuelsgatan 43, en tr.**

TEATER OCH MUSIK

Från konsertsalen.

VÅRA FOLKVISORS poetiska idéinnehåll och glimmande melodiskatter borde utnyttjas för konsertändamål i långt högre grad än nu är fallet. Den moderna tondikten behöfde därför ej frukta att bli skjuten åt sidan, och skulle dess många oäkta yttringar, dess förkonstlade patos och osunda effekter därigenom beredas mindre plats, så vore det ingenting att gråta åt.

Folkvisans omedelbarhet i uppfinningen, klara känslospegling och originella melodiföring göra henne, om ej till drottningen, åtminstone till den skönaste prinsessan inom tonernas dynasti.

Fröken Elsa Stenhammars idé med de svenska folkviseaftnarne förtjänar därför att omfattas med varmt intresse.

Redan i de yttre anordningarna: den pittoreska bondstuguinteriören i stället för konsertestradens torra prägel, arrangemanget med aflägsna valthornslåtar och koskällors pingel, ådagalägger fröken S., att hon i högsta möjliga måtto vill nå det stämningsinnerliga.

Själf är hon en ypperlig tolkarinna af våra folkvisealster såväl i fråga om röstfägring som uppfattningsdjupt föredrag.

Den kör af unga damer, ej mindre än femton stycken, som åtföljer henne, gör nog också sitt bästa vid utförandet af de fyrstämmigt satta numren, men rösterna sakna ännu nödig skolning, hvarför samsjungningen lämnar åtskilligt öfrigt att önska i fråga om nyansering och träffsäkerhet. Så snart de unga damerna tillägnat sig dessa egenskaper, böra fröken S:s folkviseaftnar kunna fylla en mission.

Konstnärlig mognad förefinnes däremot hos de unga artisterna fröken Märtha Ohlson, hrr Axel Runnquist och Carl Lindhé, hvilkas första kammarmusikafton föregående vecka blef en musiktilldragelse värd att minnas.

Cesar Francks a-dur-sonat för piano och violin, Beethovens sonat i g-moll för piano och cello samt trio i h-dur för piano, violin och cello af Brahms bildade aftonens kontrastrika och genomgående intressanta program. Fröken Ohlsons spel upptog helt visst lejonparten af åhörarnes intresse; hon har nu vuxit ut till en starkt kännande och rikt gifvande pianist och förstår att skänka såväl det förfinade och subtila i Francks diktning som det muskulösa i Beethovens tonbilder och det af komplicerad modern känsla präglade temperamentet hos Brahms motsvarande uttryck.

Men äfven violinisten hr Runnquist och cellisten hr Lindhé löste sina uppgifter med lif och intresse. Totalomdömet om konserten kan lämpligast formuleras så, att den genomströmmades af ungdomlig känsla och ungdomlig entusiasm. *E—t.*

Skönhetstäflingen.

NÄR VI DAGLIGEN mottaga förfrågningar huruvida skönhetstäflingen fortfarande står öppen, tillåta vi oss härmed underrätta vederbörande spörjarinnor, att täflingen kommer att utsträckas till in i december, hvadan fotografier alltjämt kunna till oss insändas. Men ehuru fristen är så pass lång, utgör detta intet skäl att fördröja täflingsbildernas inlämnande, utan böra de sändas oss ju förr dess hellre. Därjämte bedja vi få ånyo erinra om den af oss anordnade ***gratisfotograferingen*** *hos hoffotografen A. Blomberg, Sturegatan 28, 4 tr., för i hufvudstaden och dess närmaste omnejd boende täflingsaspiranter. Fotograferingen kan ske söndagar kl. 11—1, hvardagar kl. 12—3.*

LINGON OCH MJÖLK är en ytterst välsmakande och särskildt under sommarmånaderna omtyckt maträtt. Extra fin lingonsylt erhålles från A.-B. LINGON, Göteborg, genom hvarje specerihandlare.

Inspektor: Prof. G. Lagerheim.

KÖKSALMANACK.

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FORSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 20—26 OKT. 1907.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; laxrulader med skarpsås; ägg; mjölk; kaffe eller te med korintkaka. Middag: Buljong med oststänger; bruten hummer; stekt hare med brynt potatis och salader; helkokta äpplen med vispad grädde.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; kokt sill med smör och ägg; kaffe eller te. Middag: Köttfärs med legymer; rabarbersoppa med skorpor.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; rysk salad (rester från söndag); ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Puré à la Skogshöjd; ugnstekt gädda med champinjonsås och pressad potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafremjölsvälling; stekt bräckkorf med brynt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kroppkakor med skiradt smör; körsbärssoppa med kokosbröd.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; pannbiff med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Ärter med fläsk; ugnspannkaka med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; inkokt strömming; uppstekt pannkaka med sylt; mjölk; kaffe eller te. Middag: Färsfylldt kålhufvud; sviskonsoppa med vispad grädde.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; bräckt skinka med äggröra; mjölk; kaffe eller te. Middag: Stekt helgeflundra med potatispuré; petits-chouxpudding.

RECEPT:

Laxrulader (f. 6 pers.). 6 hg. salt lax, 1/2 lit. mjölk, 2 rödbetor.

Till garnering: Skarpsås, 2 hårdkokta ägg, persilja.

Beredning: Laxen skäres i tunna skifvor och lägges i mjölk under 6 tim. Den inklappas därefter i en duk. Rödbetorna skäras i tjocka strimlor. Laxskifvorna rullas ihop med en rödbetsstrimla i hvarje. Ruladerna ställas på ett aflångt fat, skarpsåsen hälles öfver och anrättningen garneras med de hårdkokta äggen skurna i klyftor samt kruspersilja.

Oststänger (28 stycken). 75 gr. smör, 50 gr. rifven ost, 75 gr. hvetemjöl.

Till pensling: 1 äggula.

Beredning: Smöret skiras och hälles i ett fat. Den rifna osten och mjölet tillsättes, hvarefter massan omröres väl. Degen formas till fingertjocka stänger, hvilka skäras i 5 cm. långa bitar. De penslas med äggulan, läggas på en väl rengjord och smord plåt samt gräddas vackert rostgula i ordinär ugnsvärme. De serveras till buljong, afredda soppor och puréer.

Helkokta äpplen (f 6 pers.). 12 goda, jämnstora äpplen, 1/2 kg. toppsocker, 3 1/2 dcl. vatten.

Beredning: Sockret hugges i små stycken och lägges i en kastrull, vattnet påhälles, och när sockret är smält, kokas det till en klar lag, som får kallna. Äpplena skalas, blomfnaset borttages, och stjälkarna skrapas samt aftagas till hälften. De nedläggas genast i sockerlagen; häruti kokas äpplena, tills de bli lösa och klara, då de upptagas med hålslef och uppläggas på geléskål. Sockerlagen hopkokas och hälles öfver äpplena. De serveras varma eller kalla med vispad grädde och makroner eller mandelkransar.

Köttfärs (f. 6 pers.). 6 hg. benfritt oxkött, 1 hg. späckfläsk, 1—2 ägg, 2—3 kkp. gräddmjölk eller vatten, 1/2 kkp. stötta skorpor, 1 msk. salt, 1/2 tsk. hvitpeppar, 1 msk. fint hackad portugisisk lök, 1/2 msk. smör (10 gr.).

Till pensling: 1 äggvita, 2 msk. stötta skorpor.

Till stekning: 2 msk. smör (40 gr.), 1/2 lit. kokande buljong eller vatten.

Sås: 1/2 msk. smör (10 gr.), 1 msk. mjöl, köttjus, 1/2 dcl. tjock grädde.

Beredning: Köttet tvättas med en duk, doppad i hett vatten och skäres i tärningar, hvarvid alla senor och hinnor borttagas. Späcket skrapas och skäres likaledes i tärningar samt drifves tillika med köttet 3—4 ggr. genom köttkvarn. Därefter stötes färsen i stenmortel, tills den blir fin och smidig. Äggen och mjölken uppvispas, de stötta skorporna iläggas och få stå att svälla 1/2 tim. Löken fräses i smöret. Skorpblandningen tillsättes matskedsvis i färsen, under det den arbetas 1 tim. Sist tillsättas kryddorna och löken, och färsen afsmakas noga. En långpanna smörjes med det kalla smöret, färsen iläggas och formas till en aflång bulle. Den penslas med äggvitan och beströs med de stötta skorporna. Pannan insättes i ugnen. När färsen är brynt, spädes den med den kokande buljongen eller vatten litet i sänder och öfveröses omkring hvar tionde minut. Till stekningen åtgår 3/4 tim. Färsen upplägges på serveringsfatet och skäres i tunna skifvor. Smör och mjöl sammanfrästas, köttjusen tillsättes litet i sänder under flitig rörning och såsen får koka 10 min., hvarefter grädden tillsättes och såsen får ett uppkok samt afsmakas.

Ugnstekt gädda (f. 6 pers.). 1 3/4 kg. gädda, 1 1/2 msk. salt, 1 tsk. ättika.

Till panering: 1 ägg, 1/2 kkp. stötta skorpor.

Till stekning: 4 msk. smör (80 gr.), 1/2 lit. kokande vatten eller fiskbuljong.

Sås: 1 msk. smör, 2 msk. mjöl, fiskbuljong, citronsaft, (1/2 dcl. grädde).

Beredning: Gäddan fjällas, urtages och sköljes väl. Hufvud och stjärt få kvarsitta, men fenorna afputsas nätt. Den ingnides med saltet och ättikan och får ligga en stund; torkas därefter väl med en fiskhandduk, penslas med det uppvispade ägget och vändes i de stötta skorporna. Smöret brynes i en långpanna, fisken nedlägges och brynes väl under det den ofta öfveröses med smöret. Den spädes därefter med det kokande vattnet eller buljongen och får steka färdig omkr. 35 min. Gäddan upplägges på varmt serveringsfat och garneras med små kokta potatisar samt persilja. Smör och mjöl sammanfrästas, den silade fisksåsen tillsättes och såsen får koka 10 min., hvarefter den afsmakas med citronsaften och litet grädde om så önskas. I finare fall serveras den med champinjonsås.

Kokosbröd (f. 6 pers.). 4 äggvitor, 2 kkp. strösocker, 2 kkp. rifven kokos.

Beredning: Äggvitorna slås till hårdt skum, hvarefter sockret och kokosen tillsättas och massan omröres väl. En rengjord plåt smörjes med smör. Af smeten formas med två teskedar små runda bröd, som läggas på plåten och gräddas i svag ugnsvärme. Då bröden fått en ljusgul färg och äro fullt torra, uttagas de och lossas genast från plåten.

Pannbiff (f. 6 pers.). 3/4 kg. benfritt innanlår, 1 liten msk. salt, 1/2 tsk. hvitpeppar, 1 stor portugisisk lök.

Till stekning: 4 msk. smör (80 gr.), 4 dcl. kokande buljong eller vatten.

Beredning: Köttet tvättas med en duk, doppad i hett vatten, skäres i bitar och drifves 2 ggr. genom köttkvarn. Af färsen formas tunna, runda biffar, hvilka öfverhackas med en knif och jämnas väl i kanterna. De beströs med salt och peppar. Löken skalas och skäres i skifvor. Smöret brynes i en het stekpanna, biffarna iläggas tillika med löken och stekes hastigt på båda sidor. De uppläggas på varmt serveringsfat, pannan urvispas med buljong eller vatten och såsen hälles öfver biffarna.

Färsfylldt kålhufvud (f. 6 pers.). 1 stort kålhufvud, vatten, salt, 3 hg. benfritt oxkött, 1 hg. späck, 4 kkp. god mjölk, 3 msk. stötta skorpor, 1 msk. potatismjöl, 1 liten msk. salt, 1/2 tsk. hvitpeppar.

Till stekning: 4 msk. smör, 1 fläsksvål, 1 lit. buljong.

Beredning: Kålhufvudet påsättes i kokande vatten och får koka tills det är mjukt. Det upptages genast, får afrinna och urhålkas uppifrån. Köttet tvättas med en duk, doppad i hett vatten, skäres i tärningar och drifves 3 gånger genom köttkvarn jämte späcket. Det arbetas därefter tillsammans med mjölken, de stötta skorporna, potatismjölet och kryddorna, tills färsen är sammanhängande. Kålhufvudet fylles med färsen, öfvertäckes med några stora kålblad samt ombindas med snöre och brynes väl i brynt smör. När det är brynt, tages det upp; en fläsksvål lägges på botten af grytan och på denna lägges kålhufvudet. Den kokande buljongen påspädes och anrättningen får sakta koka omkring 2 tim. Kålhufvudet serveras på rundt fat och såsen i särskild såsskål.

Petits-chouxpudding (f. 6 pers.). 33 cl. grädde, 8 cl. skiradt smör, 8 cl. rismjöl, skalet af 1/2 citron, 2 msk. strösocker, 6 ägg.

Till formen: 2 kkp. strösocker, 3 msk. kokande vatten.

Beredning: Sockret brynes lätt i en tackjärnspanna, det kokande vattnet tillsättes och härmed beklädes en bleckform. Grädden kokas upp och blandas med det skirade smöret, hvarefter rismjölet ivispas och massan får ett godt uppkok samt får kallna. Därefter tillsättes citronskalet, sockret och äggulorna, en i sänder. Sist nedskäres de till hårdt skum slagna äggvitorna. Massan hälles i den beklädda formen, och puddingen får koka i vattenbad omkr. 1 tim.

Den uppstjälpes och serveras varm.

Såsom måltidsdryck isynnerhet lämpar sig Lagermans Bryggalette, just enär detsamma innehåller bl. a. de sedan gammalt så beaktade och hälsosamma enbären. Att brygga måltidsdrycken själf med Bryggalette är den enklaste sak i världen.

Tillverkningen af Lagermans Bryggalette står under kontroll af Professorn vid Stockholms Högskola Hr D:r G. Lagerheim.

Goss- & Flick-Hufvudbonader

i största urval till billigaste priser.

M. BENDIX,

16 Regeringsgat., 5 Sturegat. & 90 Drottninggat.

Eleganta, välsittande

KORSETTER, REFORMLIF, BRÖSTHÅLLARE,

färdiga och på beställning.

DAMBINDOR.

A.-B. Svenska Korsettfabriken

Jansson & C:o.

Hamngatan 20. Drottninggatan 48.
Vesterlånggatan 33. Handtverkaregatan 15.

LEDIGA PLATSER

BARNFRÖKEN önskas i och för skötsel af tvenne flickor om resp. 3 och 1½ år af jägmästarefamilj. Reflekt. torde insända rek., foto. (hvilket återsänsändes) samt uppgift å lönepret. till fru Viola Nilsson, Klara 26 a, Karlstad.

YNGRE, bildad, musikalisk dam erhåller plats som värdinna för resp. ungherres hem. Lätt och ledig befattning. Utländsk dam har företräde. Svar med foto., ålder, villkor m. m. till »A. B.», Göteborg p. r.

Å Örnsköldsviks nya lasarett

erhålla tre afdelningssköterskor anställning den 1 instundande december mot årlig lön för hvar och en af 400 kr. jämte allt fritt. Ansökningar, åtföljda af prästbevis och läkarebetyg samt kompetenshandlingar, insändas före 1 instundande november till Lasarettsläkaren i Örnsköldsvik.

Å Örnsköldsviks nya lasarett

erhåller ett operationsbiträde anställning den 1 instundande december mot årlig lön af 200 kr. och allt fritt. Ansökan åtföljd af prästbevis och läkarebetyg jämte öfriga handlingar som sökande vill åberopa, insändas före den 1 instundande november till Lasarettsläkaren i Örnsköldsvik.

ORDENTLIG flicka från godt hem kunnig i enklare matlagning samt villig ensam sköta ett mindre ungkarlshushåll får plats till medelålders läkare i mellersta Sverige. Svar med betyg och foto. jämte uppgift om ålder och löneanspråk till »Lätt plats», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Vid

Örnsköldsviks nya lasarett

blifver platsen som hushållerska ledig att tillträdas den 1 inst. dec. Årlig lön 500 kr. och allt fritt. Ansökan åtföljd af prästbevis och läkarebetyg samt öfriga handlingar, som sökande vill åberopa, ingifvas före 1 nov. till

Lasarettsdirektionen i Örnsköldsvik.

HUSMODER för elevhushållet vid folkhögskolan i Gamleby, hälst med kompetens såsom skolkökslärarinna, önskas till 1 inst. nov. Vidare upplysningar af skolans föreståndare, Hans Hansson, Gamleby.

HUSJUNGFRU, snäll, proper, önskas till första nov. i 2 personers hushåll där kokerska finnes. Eget rum erhålles. Svar till »Huslig», Nya tidningskontoret, Gefle.

BARNKÄR bild. flicka får plats nu eller 24 okt. som sällskap och hjälp åt husmoder, att tillse tre snälla barn samt deltaga inom hus förefall. göromål. Jungfru finnes. Svar med foto. och lönepret. märkt »Familjemedlem», Norrköping p. r.

TILL ett hem, där husmor saknas, vackert beläget nära stad, sökes en bildad, ordentlig, praktisk, god, plikttrogen, gladlynt flicka. Sysselsättning tillsyn öfver hemmet, barnen (12, 8 och 5 år), deras läxläsning, pianospelning meed en af dem. Svar omgående med lönepret. och foto. till »Hemtrefnad», p. r., Postkontoret Linnégatan, Stockholm.

PLATS finnes i nov. för glad, frisk, barnkär, musik. bättre flicka att sköta två barn 6½—5 år samt i öfrigt biträda vid förekom. göromål. Kunnig i handarbete och enklare sömnad fordras. Svar med rek., foto., pret till »R. H.», Sollefteå.

Å liten fin herrgård finns plats som hjälp mot fritt vivre för bildad, ordentlig flicka, kunnig i matlagning och handarbete. Svar genast till »Fru S.», Frinnaryd f. v. b.

25—35-ÅRIG FLICKA, sökes som hus- och barnjungfru i mindre familj bosatt på småländska landsbyggden. God lön. Foto., betyg och ref. sändes till »E.», Lidnäs, Småland.

Enkel, bildad flicka

får plats i svensk familj i Hamburg att gå frun till handa, emot lön. Svar omgående till fru R. Hedberg, Hamburg Pinnebergerweg 13.

En fransyska

önskas genast till »M. M.», Herrborum, Börrum.

Husjungfru, snäll och duglig, som kan servera och sköta tvätt, får bra plats 24 okt., om betyg och lönepret. sändas till »A. W.», Lofta.

FÖR en enkel och arbetsam, barnkär flicka, som vill vara till hjälp vid skötandet af 3 barn, det äldsta 5½ år samt i öfriga inomhus förefallande göromål, finnes nu genast plats. Svar med ref. och lönepret. till »H. B.», Ronehamn, Gottland p. r.

VID bruk i mellersta Sverige finnes plats ledig nu genast, för en frisk, ordentlig flicka, väl kunnig i enkel matl., och som vill med tillhjälp af jungfrun sköta ett litet hushåll (3 pers.) samt deltaga i vården om ett barn. Svar med foto. o. lönepret. till »Familjemedlem», Nord. Annonsbyrån, Göteborg.

BARNFRÖKEN önskas för skötandet af trenne barn, i ålder mellan 6 år och 8 mån. Refl. torde insända svar med rek. och foto. jämte uppgift å löneanspråk till »H. K.», Iduns exp.

ORDENTLIG jungfru, fullt kunnig i matlagn. och inomhus förefallande sysslor får god plats den 24 okt. i liten familj å Storängen. Likaså snäll och barnkär jungfru kunnig i sömnad får god plats i samma familj. Svar till »X. Y.», Iduns exp.

SJUKSKÖTERSKA får plats vid läkares mottagning i Stockholm den 1 dec. Sökande bör vara frisk och duktig, omkring 30 år, van vid operationer, narkos och instrumenters skötsel. Bostad, kost, tvätt — kontant lön efter kompetens. Ansökan i bref märkt »N.», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Epidemisjukskötersketjänsten

i Tjällmo distrikt (norra Östergötland) är ledig att tillträda den 1 jan. 1908. Kompetensvillkor: intyg om god vandel och lämplighet för yrket, minst 1 års utbildning vid större lasarett och minst 2 mån. utbildning vid större epidemisjukhus. Lön 600 kr. och 25 kr till pensionsafgift, fri resa till och från förrättningsställe, bostad och fri kost under förrättningstiden samt, vid vård af icke smittosjuka, en dagaflöning af 50 öre. Rätt till 1 mån. semester årligen. Ansökningshandlingar insändas till D:r P. Johansson, Tjällmo.

ENKEL medelålders flicka erhåller god plats i liten familj som hjälp med sömnad och dyl. äfvensom någon tillsyn af tvänne gossar. Svar med betyg och foto. till »Agnes», Iduns exp. f. o. b.

SÖRMLÄNDSKA af god familj önskar plats som husföreståndarinna i godt och aktningsvärdt hem. Är fullt kunnig i matl., bak samt allt som hörer till ett ordnadt hem. Betyg finnes. Muntliga rek. kunna erhållas i Malmö. Svar till »Nov. 1907», Åkarp p. r.

Anspråkslös, bildad flicka

(ej under 20 år), barnkär, frisk och pålitlig, önskas till d. 1 eller 15 nov. att sköta tre gossar i ålder 5—4—3 år. Sökanden bör vara villig åtaga sig barnkammarstädningen samt inom hemmet förekom. lättare göromål. Svar med betygsafskrifter, löneanspråk och foto. sändes till »L. E. 1907», Göteborg p. r. Vasagatan.

Epidemisjuksköterskeplats

finnes ledig 1 jan. i Älfsborgs län med station i Bengtsfors. Lön 600 kr. jämte 25 kr. årligen till utredning. Ansökan med betyg insändas till Kronolänsman K. Lundgren, Bengtsfors.

HUSFÖRESTÅNDARINNA bildad, fullt kompetent att under fruns sjukdom förestå läkarehem med 3 barn i skolåldern önskas. Svar med nödiga uppl. och rek. samt foto. till »Doktor L.», Gefle p. r.

UNG flicka kunnig i sömnad önskas i läkarefam. dagligen från kl. 10—4. Svar till »A. G.», Iduns exp.

EN bildad, hälst musikalisk flicka önskas, som vill åtaga sig vården af en frisk och snäll 4-års gosse och för öfrigt deltaga i de inom hemmet förekommande göromålen. Ett godt och trefligt hemlif erbjudes. Svar med uppgift om ålder, betygsafskrifter, ref., foto. samt lönepret. till Fru Calla Engwall, Gefle.

ANSPRÅKSLÖS, bättre flicka, kunnig i matlagning och villig att hjälpa till med öfriga hushållsgöromål, erhåller plats i Stockholm om svar m. foto., rek. och pret. uppgifves under adr. »Plikttrogen», Postkontoret, Linnégat., Stockholm p. r.

Epidemisjuksköterskeplatsen

inom Visnums provinsialläkaredistrikt Värmland, med station i närheten af Värmlands Säby, är ledig att tillträda den 1:a nästkommande december. Lön 500 kr., fria husrum och vedbrand, samt under tjänstgöring i epidemivård 25 öre, vid privatvård 50 öre per dag jämte fria skjutsar och kosthåll, vid desinfektion 1 kr. Sökande torde senast d. 10 nästk. nov. till underteckn. i bevittnad afskrift insända intyg, att sökande fyllt 22 år, har god frejd, är frisk och äger tillräckliga kroppskrafter samt att hon tjänstgjort minst sex månader å större sjukhus och minst en månad å större epidemisjukhus; kunskap i desinfektion af kläder och rum erforderlig.

Carlslund Verml. Säby d. 10 okt. 1907.

P. E. Ahlqvist,
Provinsialläkare.

I prästgård, närheten af Stockholm får bildad, enkel, duglig hushållsfröken god plats. Nya Inack.-Byrån, Brunkebergsg. 3 B., Stockholm

ANSPRÅKSLÖS bättre flicka, ordentlig och kunnig i matlagning, erhåller plats hos ensam dam på landet nära Stockholm. Hjälp till grofsysslor. Lön 15 kr. i mån. Svar, hälst med foto., till »A. R.», Iduns exp.

BARNFRÖKEN, van vid skötseln af späda barn får plats nu genast eller från 1 nov. för skötandet af ett spädt barn samt biträdande med skötseln af tvänne. Frisk, gladlynt, bildad, ordentlig och pålitlig. Svar jämte foto., betyg och löneanspråk sändas under adr. »Tjänstemannafamilj», Örebro p. r.

För medelålders

duglig hushållerska finnes plats 1:sta nov. på medelstor landtegendom i Östergötland. Svar till »1:sta nov. 1907», Västra Harg p. r.

EN enkel, anspråkslös, duglig hushållerska erhåller plats i landthushåll. Köksa och husa finnas. Svar till »Hushållerskeplats», Iduns exp.

HOS direktörsfamilj i Stockholms närhet får anspråkslös bildad flicka fullt kunnig i matlagning, kläd- och linnesömnad plats den 24 okt. eller 1 nov. 2 jungfrur finnas. Eget rum. Svar till »A. F.», Lidingö p. r.

Bildad flicka,

som är villig deltaga i husliga göromål och undervisa nybörjare någon tim. om dagen, får plats å landtegendom hos ung änkefru. Svar till Box 67, Linköping.

FÖR tillsyn af två barn, flicka om 10 år och gosse om 9 år, samt eventuellt för flickans undervisande i hemmet sökes yngre, anspråkslös barnfröken eller lärarinna, hälst kunnig i sömnad. Tillträde genast. Svar till »L. E. Oktober», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

EN enkel, bättre flicka, villig att deltaga i vården af 3 barn jämte öfriga husliga sysslor får god plats. Svar till »Y.», Stora Mellby p. r.

ENSAMJUNGFRU, snäll, ordentlig och pålitlig får plats i familj om två personer. Svar till »H.», Iduns exp. (Allm. tel. Östermalm 21 59).

PLATSSÖKANDE

PLATS önskas i god fam. eller hos ensam dam, som hjälp och sällskap. Sökande är kunnig i matlagning, sömnad och massage. Önskar anses som familjemedlem. Lön önskas. Svar »Ella 20 år», Jönköping p. r.

MEDELÅLDERS flicka af god familj kunnig i ett hems skötande samt kläd- och linnesömnad, önskar plats som husföreståndarinna eller i familj. Bästa betyg och rek. Svar »A. E 1907», Klippan p. r.

PLATS som hushållerska önskas af troende, bildad 37-årig flicka i familj eller hos ungherre där jungfru finnes. Svar till »Elfrida», Iduns exp.

EN äldre, bättre flicka kunnig i matlagning önskar plats som hushållerska eller kokerska. Svar till »25», Iduns exp.

PLATS som husföreståndarinna i aktadt hem, hälst på landet, sökes af bildad flicka, kunnig i matlagn. och ett hems skötande. Genomgått Fackskolan för huslig ekonomi, Uppsala. Svar »God plats», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

HUSFÖRESTÅNDARINNA. Bättre något musikalisk flicka önskar plats hos aktningsvärd ungherre eller änkeman. Sökande är kunnig i ett hems skötande. Svar till »A. B.», Nyköping p. r.

EN ung, musikalisk flicka af god fam. önskar plats för att hjälpa till med i ett hem förekom. göromål. Svar till »Hjälpreda», Iduns exp.

SJUKSKÖTERSKA med mångårig praktisk erfarenhet samt kunnig i franska språket önskar att på nyåret medfölja äldre dam eller herre till Rivieran. Goda ref. och rek. Svar till »God vård», Iduns exp.

UNG norrländska önskar plats i godt hem, hälst på landet, att gå frun tillhanda. Vill anses som medlem af familjen. Svar utbedes till »H. M. T.», Iduns exp.

ENKEL flicka som genomgått 1-årig sjukv.-kurs önskar plats i god fam., hälst prästfam., att sköta lindrigare långvarig sjuk, samt biträda i husliga göromål. Svar emotses tacksamt under adress »23 år», Sprängsviken p. r.

UNG, troende flicka från bättre föräldrahem, önskar till hösten plats i bättre familj, för att vara frun behjälplig med alla sysslor som förekomma inom hemmet. Har genomgått Lundinska kursen och är kunnig i sömnad och handarbeten. Svar märkt »28», Gefle p. r.

UNG massös önskar plats i familj eller hos ensam dam. Hjälper äfven till med förefallande göromål. Svar till »Villig», Iduns exp., Stockholm.

PÅLITLIG flicka söker plats som hushållerska. Svar till »B. C.», Östersund p. r.

BÄTTRE flicka, 24 år, önskar 25 okt. plats i treflig familj, hälst i Uppsala, som hjälp och sällskap. Vid ett vänligt bemötande fästes största afseendet. Svar till »Norrländska», Iduns exp.

LÄRARINNA, 22 år, önskar under lofvet 15 nov.—15 jan. hjälpa till i hushåll, på kont. el. dyl. mot fritt vivre och att bli ansedd som medl. af fam. Svar före 1:sta nov. till »Karin», Nyköping p. r.

Examinerad

sjuksköterska önskar plats. Svar till »Sjuksköterska», Karlskrona p. r.

HURTIG norrländska af bättre familj önskar plats som biträde å apotek. Har förut innehaft dylik plats. Svar emotses tacksamt till »Nora», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.

SJUKSKÖTERSKA söker plats i Stockholm genast att sköta nervös herre eller dam. Van vid sinnessjukdom. Svar till »Signe», Iduns exp.

FINNES NÅGON familj som behöfver en sy- och hushållskunnig bättre flicka så tillskrif »Karen», Sala p. r.

UNG flicka önskar plats i familj, är kunnig i matlagning, sömnad och handarbeten. Svar till »Pålitlig», Iduns exp.

BARNKÄR flicka, 26 år, från bildadt hem önskar plats som barnfröken; anspråkslös, ordentlig och villig. Lön efter öfverenskommelse. Svar till »Familjemedlem 26», Iduns exp.

UNG, bättre flicka önskar komma i familj, ej i Stockholm, för att deltaga och lära hushåll. Något kunnig i sömnad samt villig undervisa i pianospelning. Svar till »Amateur de musique», Iduns exp.

Stjernfors Pensionat och Hvilohem,

gam. herresäte, 5 km. fr. Kopparberg, c:a 200 m. ö. h. i skogrik v. bergslagsnatur, hög, stärkande luft, v. bad, elektr. ljus m. m. Emot. gäster året om, äfven hushållselever. Ref., uppl. Sv. Turistf. samt riks 11204 Sthlm eller adr. Kopparberg. Rikstel. 36.

GRANSBO Pensionat adr. Tranås. Högt läge —250 m. ö. h. i skogrik och vacker trakt. Inack. erhålles äfven under höst- och vintermånaderna. Förfrågningar besvaras omgående.

EN liten flicka i ålder 1½—4 år, af bättre föräldrar kan erhålla god vård och inack. i ett i allo aktningsvärdt och välbergadt hem i stad belägen i mellersta Sverige. Svar till »A.», Sv. Telegrambyrån, Örebro.

I godt, stilla hem i Dalarne eller Gestrikland, önskar medelålders fruntimmer (konvalescent), inackordering under vintermånaderna. Svar med prisuppgift till »Hem», Allmänna Tidningskontoret, Gäfle.

London.

För två damer eller herrar finnes tillfälle till god inack. i engelsk fam. i en af Londons bäst belägna stadsdelar. Lekt. i språket meddelas. Moderata priser. Vidare uppl. genom fröknarna Lisa Jacobsson, Sundsvall, Anna Siberg, Söderhamn.

TVÅ à 3 flickor, som önska lära sig modern konstmålning (hufvudsakligen akvarell), gyllenläder och dyl. kunna nu genast erhålla undervisning och god inackordering å järnvägsstation i södra Sverige. Pris 75 kr. pr mån. Svar till »Gladt hem», Weinge.

EN flicka af god familj önskar lära hushåll under skicklig husmoders ledning. Svar med pris per månad önskas snarast till »18 år», Onsby p. r.

Uti bildad familj

i södra Småland erhåller några ungdomar inack. Friskt, enkelt landtlif, undervisn. i hushåll och väfnad. Pris pr mån. 55 kr. (Ej långt fr. Öland och Borgholm). Svar till »Hemtrefnad 07», Iduns exp. f. v. b.

Ressällskap till södern.

F. d. köpman med fru, omkr 50 à 60 år, båda ungdomliga och friska, hvilka ämna tillbringa vintern i södern, skulle önska att göra upp ressällskap med yngre, frisk och hurtig dam, för hvilken utmärkt omvårdnad kunde påräknas. Afsikten var att afresa i början af nästa månad öfver Hamburg och Frankfurt till Montreux samt sedan inträffa vid Rivieran i början eller medio af dec. Från Rivieran fortsättes i febr. till södra Italien, Grekland och möjligtvis Egypten och i april återvänder man till Rom. I maj, juni återvänder man till Schweiz, där Chamonix, Interlaken eller andra kurorter besökas, och hemresan sker sedan på eftersom. efter uppehåll i Thüringen och Schwarzwald. Svar med uppgifvande af ålder, ref. m. m. torde sändas till »Rivieran», Nordiska Annonsbyrån, Göteborg f. v. b.

Adoptivbarn.

Ett barnlöst äkta par i god social- och ekonomisk ställning önskar att såsom eget upptaga ett välskapadt och friskt 2—5 år gammalt flickebarn. Reflekterande torde meddela sig under adr. »Godt Hem», Helsingborg p. r.

En välkommen gåfva

vid alla tillfällen är Johann Maria Farinas Eau de Cologne med Kölnerdömen. Frisk och af en oförliknelig finhet. Erhålles lådvis och pr flaska till partipriser vid köp direkt å Kölnerlagret, 24 Smålandsg. Tvål till partipris.

Eget hem vid Djursholm.

Af en sällsynt tillfällighet finnes en konstnärlig och hemtreflig villa med härlig sjöutsikt, vacker trädgård och tomt med stora furor och ekar nu till salu för solid köpare på moderata och bekväma betalningsvillkor. Villan innehåller 7 rum och kök, badrum, präktig veranda goda källarutrymmen m. m. Särdeles lämplig för mindre familj. Bekvämaste kommunikationer med elektrisk anhaltstation vid själfva tomtgränsen. Närmare upplysningar genom korrespondens med ›Fagervik›, Iduns byrå, *Stockholm*.

Prenumerera på Idun!